

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

A vizsolyi református templom (XIII–XIV. század)

1998. július

IX. évf. 7. sz.

Tartalom

Tanulmány

Karasszon Dezső: A III. és IV. zsolttár	335
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel: Új lehetőség. Lukács 5,1–11	337
Csiha Kálmán: A harmadik ajtónál. Jeremiás 38,14–20	341
Fazakas Sándor: A VII. parancsolat. 2Mózes 20,14	344
Fazakas Sándor: A VIII. parancsolat. 2Mózes 20,15	346
Geréb Zsolt: Ne szeressétek a világot. 1János 2,12–17	349
Kováts László: Az örök élet beszéde. János 6,67–69	352
László Dezső: Három súlyos tévelygés ellen. Lukács 24,36–49	356
Orbán János: Megmentő szeretet. Jeremiás 26,8; 38,12–13	361
Sándor Endre: A hit az élet alapja. Máté 21,21–22	363

Vasárnapi délutáni prédikációk

Boross Géza: Hogy szeretetre neveljen... 1Korinthus 11,33–34	366
Boross Géza: Hogy hálaadásra neveljen... 2Korinthus 4,15	368
Mihály János: Mit kíván Isten? Mikeás 6,8	371
Varga László: Egy boldog ember éneke. Zsoltárok 23,1–6	372
Varga László: Krisztus követése. Lukács 9,57–62	374

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Geréb Zsolt: Esketési beszéd. Énekek éneke 2,8–17; Efézus 5,21–33	376
---	-----

Temetési beszédek

Balogh Béla: Az élet tanúságtétele. Róma 8,28	378
Vékony Mihály: Temetési beszéd. 2Sámuel 14,14	379

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Nagy László

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Sajtóközpontjának
nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Korrektor: Hatházy Ferenc

Számítógépes szedés, tördelés: Czirmay Ágnes

Tanulmány

Karasszon Dezső

A III. és IV. zsoltár

A III. zsoltár

1–3. vers. A zsoltár címfelirata a 2Sám 15–18. részekben leírt történetre céloz. Bizonyára azért hozták kapcsolatba Dávid történetét ezzel a zsoltárral, mert a 2, 3, 7. vers sok ellenségről beszél. Azonban ez nem elég ok arra, hogy Dávidot tartsuk a zsoltár szerzőjének, vagy hogy a király-zsoltárok közé soroljuk a 3. zsoltárt. Inkább egyéni panaszénekek tartjuk; az ilyen énekek szerzői máskor is szoktak sok ellenségük miatt panaszkodni (Zsolt 25,19; 31,14; 38,20; 69,5; 119,157). Ide illik az ellenfelek szavainak az idézése is: Nincs számára segítség Istennél (3b). Így beszélnek a bajban levő ember látogatói, ismerősei.

4–7. vers. Ezekben a versekben az egyéni panaszénekek gyakori alkotórésze, az ún. bizalommotívum olvasható. A zsoltáríró az Urat olyan pajzsnak nevezi, mely mindenfelől véd. A 4b-ben nem is csupán szabadításról van szó, hanem a fej felemeléséről, a megtépázott ember tekintélyének, méltóságának helyreállításáról (l. Jób 19,9). Ez nem emberi erőből megy végbe, hanem imameghallgatás következménye: a szenvedő ember „kiáltott”, az Úr pedig meghallgatta „szent hegyéről”, Jeruzsálemből (Zsolt 2,6; 15,1; 43,3; 99,9). A salamoni templom már áll! Együttal az Ószövetség esztétikájának egyik alap gondolata is kifejeződik itt: az az ember, akin Isten jótetszése nyugszik, és aki felemelheti fejét és örvendezhet, szép is (Zsolt 27,6; 34,6; 52,10; 92,11–16).

A 6–7. versnél az írásmagyarázók egy része az ún. incubatióra gondol. Szokás volt az ókori Keleten az, hogy a bajban levő ember a templom egyik kamrájában töltötte az éjszakát, reggel pedig áldozatot mutatott be, így kérve Isten segítségét (vö. Zsolt 5,4). A templom menedékhely az üldözött hívek számára. Az Úr jelenlétében (= az ő szárnyainak árnyékában) védelmet találnak (Zsolt 17,8; 27,5 s köv.; 57,2; 63,8). Ezért a zsoltáríró nem fél az őt körülvevő sok ellenségtől (Zsolt 27,3; 56,5.12; 118,6).

8–9. vers. A zsoltár záradéka könyörgés az Úr segítségéért. De ezt a könyörgést is átjárja a zsoltár középső részében is meglevő bizalommotívum. „Állon verted minden ellenségemet, kitérted a bűnösök fogait” – mondja perfectumokban a zsoltáríró, és a perfectum itt bizalmat fejez ki (ún. perfectum confidentiae). Az ellenséget vadállat képeben ábrázolja a zsoltáríró (Zsolt 7,3; 10,9 s köv.; 22,13 s köv.; 27,2). Az Úr azonban ártalmatlanná tette hívének ellenségeit: összetörte a fogaikat. A 9. vers a panaszénekekben ismert módon az egyének szóló segítséget a népre is kiterjeszti: a vers második fele a népre kér áldást az Úrtól. Ez az áldás nemcsak a természeti javak bőségében áll (Zsolt 29,11; 129,8), hanem hozzátartozik a szabadítás is.

Olyan nagy mértékben találunk itt bizalommotívumokat, hogy ezt a zsoltárt nemcsak egyéni panaszénekek lehet tartani, hanem bizalom-zsoltárnak is. Király-zsoltárnak semmiképpen; hiszen a királyt ellenséges nép vagy hadsereg fenyegeti, nem pedig ismerőseinek bántó beszéde. Miközben a zsoltáríró a saját „dicsőségének” helyreállítását kéri, ezeknek a bántó beszédeknek a megszüntetését is várja (Zsolt 57,5; 58,7; 59,8).

A IV. zsoltár

2. vers. Egyesek az ebben a versben található imperativust úgy pontozzák, ill. javítják, hogy perfectumok legyenek. Ebben az esetben a zsoltáríró a megkapott segítségre tekintene vissza, és a zsoltárt bizalom-zsoltárnak lehetne tartani. Helyesebbnek látszik azonban a vers egyetlen perfectumát is imperativusra javítani; lásd az új fordítású Bibliát („adj nekem kiutat”, szó szerint: „adj nekem tágas teref”). Ebben az esetben a 2. vers az egyéni panaszének szabályszerű bevezetése: Isten megszólítása és segítségül hívása. Itt a zsoltáríró „igazságos Istenének” nevezi az Urat. Isten tudja őt megvédeni a hamis vádakkal szemben (Zsolt 17,2; 35,23; 37,6; Ézs 50,8 s köv.; Róm 8,34).

3–6. vers. A zsoltár főrészében a zsoltáríró ellenfeleinek megszólítása, jellemzése és intése található. „Az ember fiai” rangos, előkelő embereket jelent, akik a 8. vers szerint még gazdagok is. Ezek a zsoltáríró becületébe gázoltak, „tisztességemet gyalázatra” fordították. (A LXX itt másként választja el a szavakat: „Emberek fiai, meddig lesztek keményszívűek, miért szeretitek a hiábavalóságot és keresitek a hazugságot?”) Bizonyára hamis, igaztalan vádokról van szó. Ezzel szemben a zsoltáríró tudtukra adja, hogy az Úr csodálatos szeretetet tanúsított iránta. (Itt a héber szöveg „különlegesen bánt” szava helyett számos kézirat, a LXX és Zsolt 31,22 segítségével „csodálatosan bánt” a helyesebb.) A zsoltáríró bizonyos abban, hogy meghallgatta „kiáltását” az Úr. Éppen ezért arra inti ellenfeleit, hogy ha haragszanak is (a két imperativus gúnyos megengedést fejez ki), ne vigyék véghez vétkes terveiket, hiszen Istennel találják szemben magukat. (Az 5. vers szavai jobb sorrendben: „Gondolkozzatok szívetekben, és ne vétkezzetek! Haragdjatok ágyatokban, de hallgassatok el!”) Inkább igaz áldozatokat mutassanak be. Itt nem csupán rituális értelemben kifogástalan áldozatokra kell gondolnunk, hanem – mint a 6. vers vége mutatja – olyan áldozatokra, melyek mögött az Úrba vetett bizakodás áll.

7. vers. Egyedülálló a 7. vers, amely „sokak” panaszát és kérését fejezi ki. A nép nagy többsége nélkülözött a nehéz időkben, és jobb sorsot kívánt. „Ki látta velünk jót?” – kérdezték. A vers második fele könyörgés: „Fordítsd (tkp. emeld) felénk orcád világosságát!” (Más magánhangzókkal: eltávozott tőlünk orcád világossága.) Az Úr orcájának világossága áldást, bőséget, segítséget jelent (Num 6,26; Zsolt 44,4; 89,16). A 7. versben nem a zsoltáríró ellenségei szólalnak meg, hiszen ezek gazdagok (8b), hanem a hívek. A zsoltáríró nemcsak a gonoszok bűne ellen harcol, hanem a hívek, ill. az átlagember csüggedése ellen is.

8–9. vers. Látszik, hogy a zsoltáríró a szegényekhez tartozik. Szemben áll azokkal, akiknek sok a gabonájuk és a boruk. De nem irigyli őket. Neki nagyobb örömet adott az Úr, mint amekkorát a vagyon adhat: meghallgatta imádságát, kiderítette igazságát. Ezért amint lefekszik, el is alszik (Péld 3,24). A zsoltáríró menedéket talál a templomban, Isten jelenlétében. Ő védi meg hívét az ellenséges erőktől; hoz igazságos döntést ügyében (Zsolt 3,6; 5,4; 26,1). Ez a vers a 6. verssel együtt a zsoltár szerzetetési korát is jelzi: a templom még áll, az áldozatok folynak. Ez a fogság előtti kor. Az Úr megengedi hívének, hogy biztonságban lakjék (az országban) (Zsolt 37,29).

A zsoltár tanítása megegyezik az Újszövetség tanításával: az Úr mellett örömben és biztonságban élhet az ember, és ez többet ér a földi kincseknél (Zsolt 3,4; 27,3; 118,6; Mt 6,19–21; 1Tim 6,6–10).

Vasárnapi prédikációk

Borbáth Dániel

Új lehetőség

Alapige: Lukács 5,1–11
Bibliolvasás: Máté 11,28–30

Bizonyára többen vannak, akik erről az Igeről már hallottak prédikációt. Lehetnek, akik úgy emlékeznek vissza e textus magyarázatára, hogy a halfogás csodája volt a beszéd központjában. Vannak, akik Péter apostol elhívásának emlékét vitték lelkükben magukkal. Most ragadjuk meg e történetnek azt a vonását, mely által azonnal megérezzük, hogy nekünk szól alapigénk ajándéka.

I.

A történet az eredménytelen Pétert sikertelen éjszakai munkája után mutatja. Nehéz az éjszakai munka, de talán még nyomasztóbb a sikertelenség érzése. Ez jobban lever és kifáraszt. Többen lehetnek most itt a gyülekezetben ilyen fáradt, csalódott, reménytelen lelkek, akik nehéz idők munkája után a sikertelenség fájó érzésével szívükben élnek. Ajkukon ott a kínzó szó: hiába, minden mindhiába. Milyen szemléletesen fejezi ki az ilyen csalódást a Kőműves Kelemennéről szóló ballada. Amit raktak estig, leomlott reggelre. Nemcsak öregedő férfiak és nők, hanem ifjak is sokszor állanak így e nyomasztó érzés súlya alatt. Nincs siker, nem látható az eredmény.

Fájó látnunk a csődöt, s hajlandók vagyunk reményt veszelve siránkozni az eredménytelenség láttán. Textusunk éppen az ilyenekhez szól. A fáradt, eredménytelen, sikertelen embereknek mond kedvező üzenetet. Azt hirdeti, hogy ahol Isten megjelenik, ott megváltozik az ilyenek helyzete és élete is. Ott nincs csőd. Az újrakezdés nagy lehetősége készen áll. Ennek lépéseit tárja elénk most a felolvasott Ige.

II.

A kép gyönyörű. Reggel van a galileai tó vidékén. Minden reggel azt hirdeti: ha nehéz is volt a megelőző nap, ha fárasztó és sötét is az éjszaka, de Isten világában újra és újra felkel a Nap. Isten a reggelt ajándékozó, soha meg nem fáradó, élő Úr. Nem a halottaknak, hanem az élőknek Istene. Amióta a világ fennáll, még nem történt meg, hogy az éjszakára reggel ne jöjjön. Milyen öröm most is éppen itt, a templomban hálaadással dicsérni a világosság, a hajnal, az élet Urát. Ó, milyen szépek a tavaszi reggelek, a májusi hajnalok, a nyár harmatos reggelei. Áldást hozók a betakarodás szép őszi reggelei. Még a téli reggelek is reménységet adók. A reggelt adó Isten bölcsessége, jósága és kegyelme azt hirdeti, hogy nincs elakadt emberi élet, csődbe jutott munkálkodás ott, ahol ő van. Vele mindig itt az új kezdet lehetősége.

Figyeljünk azonban arra a galileai reggelre. Jézus megállt a parton. Sokaság tódult hozzá. Milyen nagy lehetőség mindenki számára, hogy reggel Jézussal lehet együtt. Lehet hozzá szólni a könyörgésben. Az Ige e kifejezést használja: tódult a sokaság. Úgy mentek Jézushoz, mint akik vártak reá. Szomjas lelkük ösztökélte őket. Boldog, aki úgy ébred, hogy a Jézushoz való sietés hevíti szívét. Ezek az emberek tódultak Jézushoz, hogy hallgassák az Isten beszédét. Mi is így jöttünk ma a templomba, de bizony nem igyekszünk mindig így az Ige után.

De ma boldogok vagyunk, hogy ma reggel már az Úrral vagyunk. Áldjuk a reggelt adó Istent, hogy az igazi élet vágyát a szívünkbe adta. Reménységes ez, mert Jézus ma is szól hozzánk. Ez az ígérete. Ahol ő szól, ott vége a fáradságnak, ott új élet fakad. Ezért hívta a megfáradtakat így: jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik meg vagytok fáradva és meg vagytok terhelve, én megnyugosztalak titeket.

De e történet szerint Jézus rögtön felfedez, meglát egy sikertelen halászt, ki hiába halászott. Reátekint s megszólítja. Látjátok, atyámfiai, ez Jézus. Akármilyen sokan legyenek is a tódulók közt, tudja, kinek van igazán szüksége reá. Ezt halljuk meg. Sok nagyon fáradt háziasszony, sok legyengült beteg, mély szakadékban elaléló bűnös tudja meg, Jézus éppen az ilyeneket látja meg, mert szereti őket, mert segíteni kíván rajtuk. Éppen az eredményteleneket veszi észre. Azért van az új élet reménysége, mert ilyen a mi megváltó Urunk. Péter esetében is látjuk, milyen igaz az, amit a példázatban a kilencvenkilencről és az egyetlenről mondott. Neki fontos az egyes, az egyedül levő, éppen ez a századik, éppen ez a Péter, akihez szól szava. Azzal kezdi, hogy elkéri tőle a halászhajót. Péter engedelmesen odaadja. Jézus előtt az ilyen kis lépés, ez az egyszerű engedelmség a fontos. Ez már a hit bizalma, melyet nem bénít a kételkedés.

Ez a kis halászhajó szószékké válik a galileai tenger sikertelenségének helyén. Jézus odaáll a sikertelenség helyére, azokat az evezőket veszi igénybe, amikkel éppen foglalkoztak ezek a fáradt, eredménytelen emberek. Mi magunk. Ne feledjük: ott kezdődik az új élet, a siker, ahol a régi volt. De mégis mennyire más a helyzet, mert ott van az örök új, maga Jézus Krisztus. Ez magyarázza Péter engedelmségét. Péternek az az engedelmsége, hogy átadja csónakját, már az új élet jele. Nálunk kicsi hitünk miatt elmaradnak ezek a kis és mégis igen döntő engedelmségek. Jézus nem kíván sokat. A hit felismeri a bölcs Megváltó szeretetét. Péter most már más, mint a csüggedt Illés, aki egy fenyőfa alá ülve, sikertelenségében így szól Istenhez: Elég, ó, Uram, vedd el az én lelkemet (1Kir 19,4). Péter most már más, mint Jób, aki eredménytelenségének, nagy veszteségének láttán, élete zátonyán így szól: „Inkább választja lelkem a megfojtást, inkább a halált, mint csontjaimat” (Jób 7,16).

Miután Jézus elvégezte Péter hajójából a tanítást, újból Péterre tekint. Most már nagyobb a kívánsága: Evezz a mélyre, és vessétek ki hálótokat fogásra! Vannak, akik jelképesen magyarázzák e szavakat. Azt mondják, hogy a sikertelenség oka a felületesség. El kell mélyülnünk a munkában. Milyen igaz ez, ha gyermekeink tanulására s feleleteire emlékezünk. Magunk is sokszor szégyenkezünk az iskolában a felületes tanulásért. Vannak, akik azt mondják, mélyre kell evezni a lelki élet terén is. Egy-egy élet lelki sikertelenségét valóban az okozta, hogy csak a felszínen járt. Egy ifjú lelkipásztor mondta el, igehirdetése során észrevette, beköszöntő beszéde után lassan maradoznak el a gyülekezeti tagok s kevesebben vannak az istentiszteleten. Erre egész héten át igen komolyan tanulmányozta a Szentírást. Ez elmélyült bibliatanulmánynak és bibliás igehirdetésnek eredménye lett, megújult a gyülekezet, megtelt a templom.

Azonban Jézus e mondatát nem csak jelképesen kell értenünk. Jézus e parancsával Pétert próbára tette. Igazán megpróbálta. A halászok jól tudják, ha éjszaka nem fogtak semmit, nappal egyáltalán nincs remény halfogásra. Ahol pedig igazán reménytelen ilyenkor a halászás, az éppen a tó mély vize. Figyeljük csak Pétert e próba, Jézus nevelésének pillanatában. Őszintén elmondja: Mester, jóllehet egész éjszaka fáradoztunk, mégsem fogtunk semmit; mindazáltal a te parancsolatodra levetem a hálót. Ez az új lehetőségek közé került új Péter: Mindazáltal a te parancsolatodra. Mondhatta volna, mint aki jól ismeri a halászás törvényeit, lehetetlenség, amit most kívánsz, Mester. Hiszen Jézus valóban olyant kívánt, amire a halászok kételkedve rázhatták fejüket, ugyan ilyent ki tesz most. Péter azonban mégsem okoskodott, mégsem panaszkodott tovább. Nem

mondta, te nem vagy halász, te ács és rabbi vagy, te nem ismered a mi mesterségünket s annak igazi fogásait. Nem, Péter nem szólt így. Az ő gondolkozását kifejezte már az a megszólítás, mellyel Jézust illette: Mester. Ez azt jelenti: vezető, tanító, előljáró; olyan, mint a fejedelem. Íme, Pétert Jézus már meghódította. Íme, Péter már Urának ismerte el őt. Ezért is folytatta így: Mindazáltal a te parancsolatodra levetem a hálót. Megteszem, ami ésszerűtlennek látszik, de csak azért, mert te parancsolod. Nekem most a te szavad a döntő – gondolhatta magában Péter. Látjátok, testvéreim, ez, amit Péter mond, már a hit beszéde. Nem is akármilyen hité, hanem az igaz hité. Hit kellett ahhoz, hogy átadja a csónakját, de a háló leeresztéséhez igazán hit kellett. Hogyan jutott Péter hitre? Aki Jézust tisztá szívvel hallgatja, annak hite lesz. Aki Jézus tetteit megismeri, annak hite növekszik. E hit az engedelmesség forrása. Mi azért nem tudunk sokszor ily bizalommal szólni, mint itt Péter, mert nem hallgatjuk Jézust, nem vesszük Igéjét olyan komolyan, mint Péter tette itt. Az Ige szüli a hitet. Jézus tetteinek ismerete tesz engedelmissé. Ilyenekkel tud Jézus csodálatos dolgokat véghezvinni.

A történet következő eseményeit ismerjük. A hálók megtelnek, s valósággal szakadoznak a nagy mennyiségű haltól. A csónakok süllyedeznek a nagy terű alatt. Van siker, van eredmény. Minden rendben van! A mi fáradt életünk eredménytelenségében, szomorúságában is így kell a kis hit s nagy hit útján Jézusra nézni s vele együtt tenni meg, amit parancsol. Elmúlik ott minden rossz, ahol parancsa parancs, mert nekünk is mesterünk és urunk, tanítónk és fejedelmünk.

III.

A történet következő része még mélyebb utakra vezet. Nem azt mondja, most már minden rendben van. Ő nem az egyszerű megoldások embere. Ő a lelki élet terén is mélyebbre evez. Lelke olyan mély hullámokat ver, mint viharos időkben a Genezáret. Félelem fogja el a halászok lelkét. Péter Jézus lábaihoz borul s így szól: Eredj el tőlem, mert én bűnös ember vagyok, Uram! Itt az igazi csőd! Nem indulhat el a szenttel, az eredményt adóval, Isten Fiával, mert bűnös. Van bűn, s ez valóban csőd, végzetes elakadás, tehetetlenség a jóra. A bűnös csak rosszat tehet, jót nem. E nagy pillanatban Péter igazi mélységében ismerte fel a bűnt. A nagyobb baj az, hogy mi nem jutunk el ilyen bűnbánatra, ilyen felismerésre, erre a félelemre. Amíg ezt ilyen megrázó módon nem ismerjük fel, mint Péter, addig nincs boldog, új életünk. Jézus részéről itt az új lehetőség, de magunk részéről nincs lehetőség. Péter becsületesen megmondta, hogy mi az életének igazi baja, bevallotta lelkének terhét. Ilyen bűnösen ő nem lehet együtt és nem járhat együtt azzal, aki csodákat tevő Szent. Ilyen félelem, megrázkódtatás töltötte be Ézsaiás lelkét is, amikor a templomban megjelent az Úr. Úgy érezte, hogy a Szent előtt el kell vesznie bűnei miatt. Atyámfiai, nekünk igazi bajunk az, hogy bennünket nem bántanak így a meglevő bűneink, nem gyötör a bűn valósága, pedig láthatjuk tetteinkből, hogy bennünk is munkálkodik. Nincs ilyen félelmünk, nincs ilyen megrendülésünk, mint a lelkileg érzékeny s a mélységeket is megjáró Péternek. Könnyelműen vétkezünk akkor is, amikor istentiszteletről jövünk. Péter becsületes, önmagával komolyan leszámoló férfi. Izrael igaz hite élt a szívében. Ezért tudta, a szent Úr előtt utálatos a bűn, melyet megítél és elpusztít. Ha jön a szent Úr, akkor elvesz a bűnös.

Ez a történet azonban azt hirdeti, hogy a felséges, szent Isten Jézus Krisztusban jön hozzánk. Ez pedig nagy változást jelent. Nem szűnik meg a bűn ellen való haragja és ítélete, de megmentő szeretettel tekint a bűnösre. A bűnnek kell elpusztulnia, eltűnnie az életünkben, a világból, de a bűnösnek kegyelme által kell maradnia. Nincs az életünkben csőd, mert örök szeretetével és irgalmával szól a bűnbánóhoz, a megtérőhöz az Úr. Akit Jézus megszólít, hív és küld, annak nincsen oka többé remegni és félni. Milyen igazi

pásztori szó, amit Péternek mond e pillanatban az Úr Jézus: Ne félj! Gyakran olvassuk e két szót a Szentírásban. Ugye észreveszitek, mennyire nekünk szóló mondat. És szól most is, amikor talán jobban reagáldoltunk bűneink következményeire.

Ézsaiás által így szólt az Úr: „Ne félj, mert megváltottalak, neveden hívtalak téged, enyém vagy! Mikor vízen mégy át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok el nem borítanak, ha tűzben jársz, nem égss meg, és a láng nem perzsel téged, mert én vagyok az Úr, a te Istened, Izraelnek Szentje, a te megtartód.” A hozzánk jött Megváltó ajkán is milyen gyakran hangzott e kis mondat: Ne félj. Ne féljetek. A háborgó tengeren, a megdicsőülés hegyén e szavakkal erősítette, figyelmeztette tanítványait. Mint Feltámadott is így bátorította az övéit (Mt 28,10). Ahol ő jelen van, ott nincs okunk a félelemre, mert az ártó hatalmaknál erősebb hatalma és szeretete. Ott a kegyelem hatalma alatt az élet gazdagon kibontakozik.

„Ne félj, mostantól fogva embereket fogsz.” Mennyire a pásztori szeretet, az új életet ajándékozó szeretet hatja át a Jézus szavait. A bűnei súlya alatt félő Péter igazán megérezte most, mi a kegyelem, melyet Jézus hozott. Új munkát nyer. A bűnös halászból apostol lett. Immár nem halakat fog, hanem drága lelkeket halász ki a bűn tengeréből, úgy, amint őt éppen most a vele szemben álló csodálatos Halász kiemelte. A tenger most már a világ, halászhajója az egyház. A háló az Ige, mely nem szakadozik, mint a háló. A halak a hozzánk hasonló, küzdő lelkek. A part Isten országának boldog erőssége.

Megfáradt, eredménytelenséget és csődöt fájón tapasztaló testvéreim! Most lássátok meg, eljött Krisztus, kibem hozzánk érkezett az Isten országa. Jézus elveszi fáradságot, sikertelenségedet. Lépj hozzá s engedelmeskedj neki. Jézus Krisztus tegnap és ma és mindörökké ugyanaz. Ezért ennek az evangéliumi történetnek az igazsága nem csak ott és akkor, a galileai tó partján igaz és valóság, hanem ma éppen a te hajlékodból és családotbód, munkahelyeden igazság. Jézus Krisztus az marad mindörökké, ahogy most Péterrel szemben viselkedett. Új életre vágyol, kívánod azt, amit Péter kapott. A lendületes, munkás szolgálatot várod. Lehetséges az, mert Jézus számodra is azt mondja, amit Péternek: Ne félj.

Három utalással fejezzük be prédikációnkat.

Gondoljunk az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv második fejezetére. Háromezernél több, fáradt, szomjas lélek előtt mondta el ugyanaz a Péter pünkösdi beszédét. Háromezren kereszteseltek meg bizonyágtétele után. Milyen igaz, amit Jézus mondott: Ne félj, mostantól fogva embereket fogsz. Így higgyünk Jézus minden ígéréteben.

Most értjük meg, hogy miért adta az Úr a sikertelen halászás éjszakáján azt a nehéz órát Péter és munkatársai életében. Péter az eredménytelenséggel együtt üres kézzel állt a parton, ahova Jézus érkezett. Értsük meg, testvéreim, minden Isten gondviselése által történik. Nincs az életünkben véletlen, nincs az életünkben ok nélkül fájdalom és fáradtság, sikertelenség és betegség. Igaz hittel énekelhetjük a 82. dicséretünk sorait: Hogyha éltünk vándorútja néha sötét völgybe tér, Jézus ott sem hagy magunkra. Szava biztat, jer, ne félj. Megterheltek, jöjjetek, újuljon meg lelketek, jöjjetek, ti megfáradtak, találjatok nyugodalmat.

Végül tekintsünk az utolsó versre. A hajókat a szárazra vonták. Majd elhagyták mindenüket, és követték Jézust. Ez az új élet. Jézus Krisztus nyomában járva azt tesszük, amit ő mond. Nem könnyű ez, Péter családó ember volt. János és fivére is. Mégis ezek most nem a családi feladatokra tekintettek, nem saját érdekükre, hanem azonnal követték Jézust. Tanítványok lettek. A követés azt jelenti, hogy közösségünk van azzal, aki erősebb és bölcsőbb, mint mi, az igazi útmutató és életadó. A követés szavaira való figyelmet, útmutatásainak való engedelmisséget jelent. Tőlünk ma az Úr nem azt kívánja, hogy hagyjuk el munkahelyünket, családuink közösségét, de kívánja a döntést. Ezért

járjunk vele lélekben, szeressük őt hálás szívvel. Követése során eltűnik a fáradság és a sikertelenség, a bú és a bánat. Reggeli emberek leszünk még öregedő esztendeinkben is. Igazán üdék és frissek, akik biztos partokra visszük szolgálatunk eredményét.

Eljött e reggelen is az új életet ajándékozó Úr, s üzenetével éppen személy szerint hozzánk szólt: ne félj! Milyen öröm, hogy van vele félelem nélküli újrakezdés. Ámen.

Csiha Kálmán

A harmadik ajtónál

Alapige: Jeremiás 38,14–20
Bibliáolvasás: Lukács 19,1–10

A felolvasott szavak ezelőtt 2566 évvel hangzottak el. 2566 év nagy idő. Mennyi minden, mennyi emberi szó semmisült meg azóta, de ez a szó megmaradt, mert ez a szó Isten szava. És ez éppen úgy érvényes ránk is, mint akkor érvényes volt Sedékiásra. Kérlek, halld meg az Úrnak szavát, akkor megmenekülsz te és a te házad népe, ha nem – megsemmisül a te életed. Ezelőtt 2566 évvel az adófizető Izrael országa, Sedékiás, a könnyen befolyásolható király engedte magát rávenni, hogy a többi kis országokkal szövetségbe fellázadjon Babilónia ellen. Nabukodonozor Kr.e. 558-ban megostromolja Jeruzsálemet. Közel két évig tartott az ostrom. Az ostrom ideje alatt Sedékiás, aki tudta Jeremiásról, hogy próféta, és tudta azt is, hogy saját vezető főemberei nem akarnak hallgatni Isten szavára, a Jeremiás által hirdetett üzenetre magához hívatta titokban a prófétát. A király többször is megengedte, hogy börtönbe vessék Jeremiást, szeretett volna megszabadulni tőle, hogy ne hirdesse mindig az Úristen ítéletét, hogy ne hirdesse azt, hogy meg kell adniuk magukat Babilónia királyának, ha élni akarnak. De bár szeretett volna megszabadulni tőle, mégis maga mellett tartotta, meghallgatta tanácsát, amikor bajban volt, de a próféta tanácsát nem teljesítette.

Valahogy úgy volt Sedékiás Jeremiással, mint később Heródes király Keresztelő Jánossal: elfogatta, börtönben tartotta és félt tőle.

Sedékiás valahogy úgy volt Jeremiással, mint ahogy mi vagyunk az Úristennel. Mi is hallgatni akarnánk, amikor egyezik az akarata a mi akaratunkkal, a szava ott van a szívünkben, de mélyen leszorítva, aztán amikor baj van, előhozzuk, meghallgatjuk, de mégsem teljesítjük a tanácsát. Nem veszed észre, hogy valahogy olyanok vagyunk, mint Sedékiás, akinek szüksége volt az Úristenre, de aki nem mert egészen az Úristen mellé állni. Nem, mert emberi vélemények is voltak, mert a saját maga gondolatai is közrejátszottak, de most, amikor bajban volt, amikor körülvették és szorongatták az ellenséges csapatok Jeruzsálemet, akkor kihozta a börtönből Jeremiást, aki halálra volt ítélve, titokban magához hívatta, magához idézte a templom harmadik ajtajáig.

Ma már nem tudjuk bizonyosan, hogy hol volt az a harmadik ajtó, hogy melyik harmadik ajtóra céloz itt a Szentírás, csak azt tudjuk, hogy nem engedte be egészen a palota közepébe, csak a harmadik ajtóig a templomba. Itt találkozott a király Jeremiással. A hely jól kifejezte Sedékiás lelkiállapotát, de a mi lelkiállapotunkat is.

Sokszor mi is elővesszük az imádságot a szívünk mélyéről. Sokszor elővesszük az Igét a Szentírásból, sokszor meghívjuk az Úristent az életünkbe, de csak a „harmadik ajtóig”

Sokszor csak az első ajtóig hívjuk, amit úgy lehetne nevezni, hogy a gond ajtaja. Gondjaink, fájdalmaink, bajaink, betegségeink ajtajához szívesen meghívjuk az Úristent. Feltétel nélkül meghívjuk, mert kell ilyenkor az Úristen. Ekkor még azok is előranciajálják emlékeikből, akik máskor nem is törődnek vele. Az első ajtóhoz kell az Úristen,

ott feltétel nélkül el tudjuk mondani: segíts, Uram, gyógyíts meg, szabadíts meg, Istenem, segítsd az enyéimet.

Néha a második ajtóhoz is meghívjuk. A második ajtónk a bűnbánat ajtaja. Nem hívjuk olyan sokszor ide, mint a bajok ajtajához, nem jut olyan sokszor eszünkbe a bűnbánat ajtajához hívni, mégis néha elérzékenyedünk és sajnáljuk magunkat bűneink miatt. Mégis sokszor összetörik életünk az önzésünk, gyűlölködésünk miatt. Néha a szívünkbe vág, hogy tönkretettünk valakit, mert nem úgy szóltunk, nem úgy cselekedtünk, ahogy kellett volna. Ilyenkor az Úristent bebocsátjuk a bűnbánat ajtajáig. És milyen jó, ha be tudjuk bocsátani ide. Talán azok voltak az életünk gyönyörűséges, szép pillanatai, amikor a bűnbánat ajtaját kinyitottuk az Úristen előtt. Bár a segítségkérés ajtaját sokszor kinyitottuk, csodálkoztunk azon, hogy nem úgy jött a segítség, ahogy azt kértük, de elfelejtjük azt, hogy ő egy harmadik ajtó kinyitását is kérte tőlünk. Mi viszont ezt csukva tartjuk. Nekünk csak a gondok ajtajához kell az Isten.

Odaengeded-e a második ajtóhoz, a bűnbánat ajtójához is a te Uradat? Kinyitjuk-e azt is előtte, vagy csak csodálkozunk, botránkozunk az első ajtó előtt, hogy miért nem segít rajtunk úgy, ahogy kellene? Sedékiás a harmadik ajtóig engedte a Jeremiás által szóló Igét. Az ajtó előtt fogadta, de azt már nem nyitotta meg neki. Nem tudjuk már, hogy melyik volt a templomban az a harmadik ajtó, de a mi szívünkben az a harmadik ajtó az engedelmesség ajtaja. Mert nem elég csak segítségül hívni az Urat, nem elég csak elérzékenyedni bűneink felett, hanem meg kell tanulni engedelmeskedni.

Egyszer azt kérdezték vallásórán a gyermekektől, hogy mi a bűnbánat. Egyik azt mondta, hogy a bűnbánat az, amikor szomorú vagyok bűneim miatt. A másik azt felelte, hogy olyan szomorú legyek a bűneim miatt, hogy ne tudjam többet azokat elkövetni. A második gyermeknek volt igaza, aki azt mondta, hogy nem elég csak szomorúnak lenni a bűneink miatt, hanem ki kell nyitni a harmadik ajtót is, az engedelmesség ajtaját, hogy Isten előtt új életet kezdhesünk.

Sedékiás a harmadik ajtó előtt fogadta Jeremiást, de azt már nem nyitotta meg előtte. Szüksége volt az Igére, mert minden embernek szüksége van az Igére, miként szüksége van a szeretetre, a vigasztalásra, az Úristen lenyúló kezére. Sedékiás azonban azt remélte magában, mint mi is sokszor, hogy kinyitom a Bibliát, hátha olyan Igét olvasok, amiben igazat ad nekem Isten. De amikor nem ad nekem igazat Isten, becsukom a Bibliát és nem teljesítem azt az Igét. Így történt valahogy Sedékiással is, aki azt remélte: hát-ha igazat ad neki Isten, de Isten nem adott neki igazat. Isten azt üzent a próféta által, hogy „add meg magad kegyelemre, Sedékiás” Menj ki az asszír-babiloni király elé, mert meg fog bocsátani neked, élni fogsz, és élni fog a családod, a néped, a városod, az országod is, add meg magad kegyelemre, mert Isten ott lesz veled a falakon kívül is.

Sedékiás meghallgatta az Igét, aztán azt mondta Jeremiásnak: senkinek se mond meg, hogy mit mondtál, maradjon titokban kettőnk között. Ha kérdeznak a főemberek, mondd, hogy azt kérted, ne vitesselek vissza a börtönbe. Jeremiás engedelmeskedett. Senkinek sem mondta meg az igazságot. Minden maradt a régiben, mintha nem is szólt volna Isten.

Valahogy mi is így vagyunk. Nem vetted észre, hogy valaki ostromolja életed várfalait? Egy király ostromolja azt, Jézus van a falakon kívül, aki azt akarja, hogy adjuk meg magunkat neki kegyelemre, hogy ne védekezzünk ellene. Isten Igéje ellen, Isten bocsánata ellen, szeretete ellen. Azt akarja, hogy adjuk meg magunkat kegyelemre. A Szentírás legcsodálatosabb történetei azok, amikor az emberek meg tudták adni magukat az Úr Jézusnak kegyelemre. Evezetek a mélyre, és vessétek ki hálóitokat fogásra, mondta egykor Jézus a Péter hajójában. Igaz, hogy egész éjjel halásztunk és nem fogtunk semmit, de a te szavadra mégis kivetem a hálót – válaszolta Péter. A nagy fogás után Péter

térdre hullt és így szólt: Uram, távozz tőlem, mert én bűnös ember vagyok. Péter megadta magát kegyelemre! Jézus szavai szinte átölelték a Péter lelkét: kövess engem, és azt cselekszem, hogy embereket fogsz halászni. Így lett Péterből apostol. Ha nem adta volna meg magát Jézusnak kegyelemre, csak egy halász maradt volna a galileai tengerparton.

Add meg magad kegyelemre, hogy Isten megváltott gyermeke lehess. Emlékezz a pogány asszonyra, aki nem is Izrael népe közül való volt, akinek haldoklott a gyermeke, s aki Jézushoz kiáltott, hogy gyógyítsa meg őt. Jézus mint ostromló király azt felelte, nem jó elvenni és a kutyáknak dobni a fiak kenyerét. E kemény szavakra a gyermekéért megadta magát az az asszony kegyelemre. A kutyák is részesülnek a morzsából, Uram, ami lehullik a fiak asztaláról – felelte az asszony. – Ezt a morzsát add nekem. Jézus felelt: ó, asszony, nagy a te hited, legyen néked a te hited szerint. Mire hazament, meggyógyulva találta leányát. Meg tudta adni magát kegyelemre, mert kinyitotta a harmadik ajtót is Jézus előtt, nem csak az elsőt. És ott volt Zákeus. Mindene megvolt, csak a lelki nyugalma és a becsülete nem. De amikor Jézus elment a fügefa alatt, felszólott hozzá: hamar szállj alá, mert nékem ma nálad kell vacsorálnom. Egyetlen feddő szót sem szól hozzá. De Zákeus megadta magát kegyelemre. Uram, én bűnös ember vagyok, akitől valamit erőszakkal elvettem, négyannyit fogok visszaadni, és vagyonom felét kiosztom a szegények között. Bizony ma lett üdvössége ennek a háznak – felelte Jézus. Mind a három boldog ember lett, ki tudott lépni saját önzése kőfalai közül, önértékelése falai mögül, és megadta magát Jézusnak kegyelemre. Nem kerestek kifogást. Leborultak Jézus elé.

Ha boldog ember akarsz lenni, ne csak az első kapuhoz, ne csak a bajok, gondok, betegségek kapujához, és ne csak a második kapuhoz, a bűnbánat futó érzelmeihez hívd Istenedet. Nyisd ki előtte a harmadik kaput is, és add meg magad kegyelemre. Akkor boldog és szép lesz életed. Jaj nekünk, ha nem tudjuk megadni magunkat kegyelemre! Voltak olyanok is, akik nem adták meg magukat kegyelemre. Például Júdás. Az utolsó vacsorán azt mondta Jézus a tanítványainak: ma egy közületek elárul engem. Júdás megadhatta volna magát, leborulhatott volna, és azt mondhatta volna, én nem akarok az lenni, Uram! De Júdás hallgatott, nem adta meg magát. Nagycsütörtök éjszakáján, amikor jött a poroszlókkal, Jézus megkérdezte: barátom, miért jöttél? Júdás mondhatta volna, azért, hogy ezeknek a kezébe adjalak, de bocsáss meg nekem, Jézusom! Júdás azonban nem adta meg magát, az ezüstpénz reményében belül maradt az önzés falán. Nagypéntek estéjére csak egy lehetősége maradt. Elment és felakasztotta magát. Mert aki nem adja meg magát az Úristen előtt, annak csak a veszedelem marad.

Kereshetünk mi is kifogásokat, Sedékiás is keresett: Mit fognak tenni a júdabeliek, akik már átmentek az ellenséges sereghez? Csúfot fognak úzni belőlem – mondta. Jeremiás hiába szólt: kérlek, hallgasd meg az Úr szavát, amelyet én mondok neked, és jó dolgod lesz és él a te lelked. De nem hallgatta meg, és nem történt semmi a várfalon belül. Az a fájó sokszor a mi keresztyén életünkben is, hogy meghallgatjuk az Úristen Igéjét, de nem történik semmi a várfalon belül, az otthonunkon belül, a munkahelyünkön belül. A szívünkön belül nem történik semmi. Titokban marad, nem lesz élet belőle, mintha nem is hallottuk volna. Nem leszünk jobbak, senkitől nem kérünk bocsánatot, nem adjuk át az életünket Krisztusnak, zárva marad a harmadik ajtó. És nem történik semmi.

De mi akkor az istentisztelet? Lelki műélvezet? Olyan, mint egy szép lelki koncert, ami nem kötelez semmire? – Lehet, hogy Sedékiás is megnyugtatta a maga szívét: lám, tárgyaltam Jeremiással, mégsem haragudhat rám Isten. Holott Isten azt várta, hogy kijöjjön a harmadik ajtó, hogy adja meg magát kegyelemre.

Isten tőled is, tőlem is azt várja, hogy történjék valami, mert ha nem, ledől a várfal. Kétévi ostrom után ledől magától. Lehet, hogy sok várfalunk van, amiben bízunk. Erős védelem sokszor a pénzünk, az egészségünk, az önbizalmunk, a magunk akarata, az ifjúságunk és az erőnk. Aztán megáll az élet. A viharok megtépik, a moly megrágja, a rozsdá megeszi. Csendben ledől a várfal. S egyszer csak észreveszed: megöregedtem, egyedül maradtam, senki nem törődik velem, s már egészségem sincs. Vagy csendben, vagy nagy zajjal hirtelen ledől a várfal. Egyszer minden emberi várfal ledől. Júda királya a két fal között próbált menekülni a pusztába vivő útra, mert ekkor már csak a pusztába vivő út maradt számára. De Sedékiást utolérték. Szemei előtt ölték meg gyermekeit. Majd megvakították. Az ideje eltelt. Nem használta jól. Isten az idő egy-egy pontját a kezünkbe adja, hogy itt dönts, hogy itt add meg magad kegyelemre, mert akkor jó dolgod lesz, mert akkor él a te lelked! Ámen.

Fazakas Sándor
Derecske, Magyarország

A VII. parancsolat

Alapige: 2Mózes 20,14
Bibliavetítés: János 8,1-11

1. A hetedik parancsolat megszegése nagyon sokba kerül: a házasságunkba. De Isten éppen ezt nem akarja. A házasság Isten ajándéka. A házasságot Isten szereti. Isten azt akarja, hogy a házasságban a férfiú és a nő együtt maradjon. Isten a házasságot hosszú távra teremtette, nem néhány hónapra vagy néhány évre, nem egy szezonra. A házasság nem olyan, mint egy legelő, amelyen a nomád pásztor sátrat ver és legeltet. Egy idő múlva pedig, miután mindent lelegeltetett, felelőtlenül továbbáll, maga után hagyva rendezetlen dolgokat és sok-sok szemetet. A házastársak nem lehetnek olyanok, mint a méhecskék, amelyek virágról virágra szállnak, s miután a nektárt megszerezték, továbbrepülnek. A házasság egy életre szóló házasság. Ezt üzeni Isten a hetedik parancsolattal mint egy mennyei karámmal védi és őrzi a házasságot, amelyben „csak a halál választ el engem tőled” Luther ezt írja: „A házasság a halálig tartó kölcsönös hűség és szeretet szövetsége egy férfi és egy nő között.” Amikor Isten karámot állít a házasság körül, akkor ezt az Atya állítja házasságban élő gyermekei köré, hogy számukra a házasság ne rabszolgaság legyen, hanem szabadság.

2. A házasság az isteni gondviselés csodája. Csoda, hogy még van házasság! Ha arra gondolunk, hogy mit meg nem tesz a világ, a liberális huszadik század a házasság elaknásításáért, ha arra a szennyes áradatra gondolunk, mely állandóan alámossa a házasság partjait, ha azokra a férjekre és feleségekre gondolunk, akik évek vagy évtizedek óta tépik és ostromolják a házasság mennyei karámját, hogy mindenáron kitorjjenek belőle, akkor valóságos csoda az, hogy még van házasság. Ha pedig egy-két nemzedék életében eltűnik a házasság, akkor az a vég kezdete. Ugyanis a házassággal együtt sok minden eltűnik. Csak csodálkozhatunk és Istennek lehetünk hálásak, hogy még mindig van szép és boldog házasság, ha nem is sok.

Ismertem egy tengerészt, aki 25 éven át hajózott a világ tengerein. Azt nem lehet elmondani, hogy 25 év alatt mi minden ment át, hogy hányszor került viharba, csapott villám a hajójába, hogy hányszor tört el az árboc és ütött ki tűz a hajótestben, hogy hányszor kapott léket és hányszor szenvedett hajótörést. De mindig kijavították a hajót, toldozták-foldozták, de tovább hajóztak és vitték a rakományt. Nem igaz, hogy a házasság egy csodaszép kikötő. Aki ezt mondja, annak sejtelve sincs arról, hogy mi a házasság

ság. A házasság parányi dióhéj, melyet hol a vihar tép, hol a Nap fénye ragyog be. A te szívvedben ott van a hála, s el tudod mondani: „mindeddig megsegített minket az Úr”? Tudod, hogy ma min csodálkoznak nagyon sokan? Azon, hogy a fiatalok egy évvel a házasság után még mindig együtt vannak. Ma már modernségnek tartják, ha a fiatalok nem tartanak ki egymás mellett. Valóban csoda a házasság, Isten oltalmazó szeretetének csodája. Már hány éve, hogy megy a hajótok, öt, tíz, huszonöt, ötven? Hát lehet erre mást mondani, mint a hála szavát az Istennek, aki szerezte és oltalmazza a házasságot az élet tengerén?

3. A házasság belső törvénye, hogy ahol megnövekedik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővülködik. Nem Mózes, hanem maga Isten az, aki a hetedik parancsolat megszegését halálos bűnnek nevezi. „Halállal lakoljon a parázna férfi és a parázna nő.” Ilyen halálosan komolyan veszi Isten a házasságtörést. Erre emlékeztet János apostol a bűnös asszony történetében. Az írástudók és a farizeusok Jézus elé visznek egy házasságtörő nőt, és így szólnak: „A törvényben pedig megparancsolta nekünk Mózes, hogy az ilyenek köveztessenek meg; te azért mit mondasz?” Feltűnő, hogy akik a házasságtörő nőt meg akarják kövezni, egytől egyig mind azok a férfiak, akik minden bizonytalansággal még nem felejtették el azt, amit Jézus egy másik alkalommal mondott: „Valaki asszonyra tekint gonosz kívánságnak okáért, immár paráználkodott azzal az ő szívében.” Ezek a férfiak teszik fel Jézusnak a kérdést. Jézus egy darabig hallgat, aztán így szól: „Aki közületek nem bűnös, az vesse rá először a követ.” Erre, a lelkiismeret által vádoltatván, egymás után elsompolyognak, „a vénektől kezdve mind az utolsóig” Mind egy szálig! Ekkor Jézus ezt kérdezi a bűnös asszonytól: „Asszony, hol vannak azok a te vádlóid? Senki sem kárhoztat téged.” „Senki, Uram” – hangzott a válasz. „Én sem kárhoztatlak, eredj el és többé ne vétkezzél!” – válaszolt Jézus.

Jézus ezzel nem azt akarja mondani, hogy ez az asszony nem bűnös és nem követett el halálos bűnt. De igen! Azonban mégsem kárhoztatja, hiszen ő nemsokára helyette is magára veszi a halálos ítéletet. S míg a vámszedők és a bűnösök elismerték és megbánták vétkeiket, addig ezek a kegyes farizeusok azt állították, hogy nekik nincs szükségük orvosra. Ezért olyan kemény, amit Jézus mond: „A vámszedők és a parázna nők megelőznek titeket az Isten országában.” Mert ahol nagy a bűn, ott csak egyvalami nagyobb: a kegyelem.

Valami ijesztő nyíltsággal beszél a Szentírás ennek az isteni kegyelemnek történelmi távlatokat átölelő mindenhatóságáról. Az Újtestamentum első fejezete, melyet általában nem olvasnak el az emberek, erről tesz bizonyosságot. A Krisztus nemzetségtáblázata többek között öt női nevet is tartalmaz, melyek önmagukban, pusztán említésükben is e túláradó kegyelem bizonyosságai. Az első név Támár, Jézus egyik ősanyja, aki Júda menyeként utcalánynak öltözik és ott ül Enajin kapujában, a Timnába vezető úton, hogy áldottözetben tulajdon apósát megtévesztve, gyermeket várhasson tőle. És ő Jézus egyik ősanyja! Ez a kegyelem! A második női név Ráháb, a jerikói parázna, akinek kétes hírű házában rejtőznek el Józsué kémei, mielőtt Jerikót elfoglalnák. A harmadik női név Ruth, aki mai mércével mérve ugyancsak tisztességtelen úton szerez magának férjet. Ő is Jézus ősanyja, éppúgy, mint Ráháb. Ez a kegyelem! A negyedik nő Uriás felesége, aki még férje életében Dávid király ágyasa lesz. Ő lesz Salamon király édesanyja és egyben Krisztus ősanyja. Mekkora kegyelem! Az ötödik név Mária, akit így köszönt Gábrriel arkangyal: „Örülj, kegyelembe fogadott.” Egyszerűen „kegyelembe fogadott”, hiszen annak a Jézus Krisztusnak lehet a szülőanyja, aki az egyetlen lehetséges válasz a hetedik parancsolatra.

4. Krisztus nélkül minden házasság elveszett paradicsom. A házasság az Édenkertben kívül összetört házasság. Lehet, hogy kívülről olyan, mint egy színes üveggömb a virá-

goskertben, de már repedt, azaz már nem egész. Ezért minden házasság megújulásra szorul, Krisztusra szorul. A házasság boldogságát éppen ez a Krisztusra szorultsága biztosítja. Az egyik házasságról szóló tanulmányban olvastam, hogy a szépirodalomban számtalan olyan mű van, amelyik a futó, átmeneti szerelmi kalandoknak állít örök emléket. De alig akad egy, kettő, melynek a tartós, boldog házasság lenne a témája. Érthető, hiszen ez utóbbi esetben Jézus Krisztusnak kellene örök emléket állítania, mert igazi, boldog házasság csak vele és nem nélküle van, mert Krisztus nélkül minden házasság egy elveszett paradicsom.

Egy egyszerű és szűkszavú falusi asszony, aki az egész falu bizalmát élvezte, a következőket mondta a házasságról: nincs olyan asszony ebben a faluban, aki házasságának első három hetében ne sírt volna keservesen és legszívesebben ne ment volna vissza szüleihez. Hát csoda? Hát van olyan hús-vér ember az Édenkertben kívül, aki ne csalódott volna? És van olyan férj vagy feleség, gyermek, apa, anya és testvér, aki ne okozott volna csalódást? Az egyetlen, akiben soha senki sem csalódott: a megfeszített és feltámadt Jézus Krisztus. Akármilyen ellentmondásosnak tűnik is, a legmélyebb és legfájdalmasabb egyedüllétet nem a házasságon kívül, hanem a házasságon belül tapasztalja meg az ember. Mert az Édenkertből való kiűzetés óta egyedül él az ember. Még a házasságban is csak „rész szerint van bennem az ismeret”. De aki Krisztussal jár, nincs egyedül sem a házasságban, sem azon kívül. Ez a közösség és az együttlét csodája.

Indulj el feléje! Ő nem azt mondja, hogy soha ne gyere hozzám sírni és panaszkodni. Ő azt mondja: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelteketek, és én megnyugosztalak titeket.” Aki neki önti ki a szívét, az nem a falnak beszél, az nem marad egyedül a házasság keresztjével. Az ilyen már többé nem érzi magát egyedül, sem magányosan, hanem közösségben van vele és hitvestársával. Így lesz a hetedik parancsolatra Isten egyetlen válasza: Jézus Krisztus. Ámen.

Fazakas Sándor
Derecske, Magyarország

A VIII. parancsolat

Alapige: 2Mózes 20,15
Bibliailvasás: Máté 6,24–34

1. Isten belenéz a pénztárcádba! Nemcsak a VII. parancsolat magyarázata alatt éreztük, hogy forró a talaj a talpunk alatt, hanem éppen ilyen kényes téma a VIII. parancsolat, mely által Isten beavatkozik a pénzügyeidbe, vagyoni helyzetedbe. Csakhogy mi, ha pénzről van szó, nem értjük a tréfát. Úgy van, ahogy a német közmondás tartja: „Kein Bruder im Spiel = Nincs testvér a kártyajátékban.” Bizonyára sokkal jobban szeretnénk, ha Isten távol tartaná magát anyagi ügyeinktől. De tehetünk bármit is ellene, ha ő bele akar tekinteni a pénztárcánkba, ha ő rendkívüli érdeklődést tanúsít jövedelmünk iránt?

2. „A pénznek ördöge van” – mondogatják. A pénz nem ártatlan papírdarab, húsz darab ezerforintos nem húsz „rongy”, ahogy mondják, az érme nem csupán csillogó, színes fémdarab, az új fémszázas nem csupán ártatlan vicctéma: „kicsi és kétszínű” Aki így tekint erre a kérdésre, az megpróbálja élet venni a nyolcadik parancsolatnak, eljelentékteleníteni azt. A pénznek valóban ördöge van. A pénznek ördögi hatalma van. Ha valamitől igazán óv minket Jézus, akkor az a pénz. Úgy beszél a pénzről, mint egy közveszélyes emberről, és egy pogány isten nevét adja neki: a Mammon nevét. „Senki sem szolgálhat két Úrnak. Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy az egyikhez ragaszkodik és a másikat megveti. Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak.” Valahányszor pénzre megy a játék, az ördög keveri a kártyát. Ha Isten ma, ezen az

istentiszteleten nem nyitja meg a fülünket és a szívünket az Ige meghallgatására és befogadására, akkor ez a mai prédikáció falrahányt borsó lesz, egyik fülünkön be, a másikon ki!

3. A nyolcadik parancsoltnál nincsenek kiskapuk! „Ne lopj!” – mondja Isten. Hát kell ezt magyarázni? Ez egészen egyszerű és világos. Mi nagyon jól tudjuk, hogy mit jelent, ha meglopnak vagy kirabolnak. Azt is tudjuk, hogy törvénybe ütköző cselekedet és a földi igazságszolgáltatás hatáskörébe, a rendőrségre és a törvényszékre tartozik. De nem csak oda! Isten minden ügyről tud, a ki nem derített ügyekről is. Itt a földön száz eset közül ha egy-két eset kerül napvilágra s indítanak kapcsolatosan eljárást. A többi esetet csak mérlegelik, s anélkül, hogy kivizsgálják, azt kérdezik: Vajon az adott eset lopásnak tekinthető-e? Vajon az eset belefér a lopás kategóriájába? S mert az esetek 99%-a bizonyíthatatlan, nem is indul eljárás. A pontosan körül nem írt rendelkezések, a többféleképpen magyarázható és értelmezhető törvények annyira rugalmasak, mint a gyurma vagy a rágógumi a gyermekek kezében: tetszés szerint alakíthatók és alkalmazhatók. Szinte minden törvény mögött ott van egy kiskapu.

A nyolcadik parancsolat nem ilyen törvény. Isten törvényét sem nem alkalmazhatom, sem nem magyarázhatom tetszés szerint. Isten törvényét nem lehet átgyúrni, átformálni. Mögötte nincs kiskapu. Isten parancsa: „Ne lopj!” – világos és egyértelmű. De akinek a pénz az istene, az a nyolcadik parancsolatot másképpen értelmezi. Vegyük az élet három olyan területét, ahol bizonyítottan súlyos visszaélés, lopás történik, de a kiskapukon el-tűnnek, a felelősségrevonás alól kibújnak a tettesek. Az első ilyen terület:

a) a munkaerőkölcs területe. Itt a legnagyobb a véleménykülönbség a lopás megítélésében. De mi is a munkaerőkölcs? Egy hivatal vezetője munkaidőben nemcsak hogy nem használja a hivatal telefonját magáncélokra, és így jó példát mutat beosztottjainak is, de a feleségének is meghagyja, ha feltétlenül nem szükséges, munkaidőben ne hívja fel, hogy dolgozhasson és munkaadójának ezáltal kárt ne okozzon. Ezt nevezik munkaerőkölcsnek. Ennek az ellentéte az, ha pl. a hivatalvezető rendszeresen munkaidőben intézi el magánlevelezését, ilyenkor írja meg 5–10 oldalas levelét. De a fizetést a levélírás idejére is felveszi minden lelkiismeret-furdalás nélkül. Isten az ilyennek is azt mondja: „Ne lopj!” Vagy gondoljunk arra a munkásra, aki így fogadja az új kollégát: aztán vigyázz, el ne szakítsd a hámrángot! Csak nyugodtan és lassan! Ha jön a főnök, akkor csinálj úgy, mintha dolgoznál: mozogj, mosd le a lapátot, ha kell, ha nem, fújd ki az orrod! Hát ez nem lopás? Ahány ember, annyi válasz. De Isten parancsa egyértelmű! És az ilyeneknek is azt mondja, hogy „Ne lopj!” A második olyan munkaterület, ahol nagyon rugalmasan értelmezik a nyolcadik parancsolatot:

b) az üzleti élet területe. Valahol olvastam, hogy egy idős asszony előtt két kosár dió volt. Az egyikben tavalyi, egytől egyig üres és léha. A másikban idei és ép. A kettőt egy harmadikba töltve jól összekeverte, és úgy vitte a piacra. Utána azzal dicsekedett, pontosan a lelkipásztoroknak, hogy milyen ügyes volt, hogy átejtette a vevőket. Miről beszél ez a mosolyogni való történet? Arról, hogy ilyen az üzleti, a piaci erkölcs. Ez egy kicsi ügy – mondjuk. De van nagy ügy is, amikor milliós tételekben keverik össze a jót a rosszal, az egészségeset a romlottal. Gondoljunk csak az olajszőkítésre, most a kerozinhamisításra. És a tragikomikuma a dolognak? A kicsiket felakasztják, a nagyokat futni hagyják. Nem így van ma? Az üzleti világban a leggyakoribb tanács: „Vigyázz, hogy el ne kapjanak!” és „Ami a törvény határozottan nem tilt, az szabad” Ma már annyira profik az emberek ezen a téren, oly tökélyre vitték a nyolcadik parancsolat megszegését, hogy alig lehet különbséget tenni a tisztességes üzlet és a csalás között. Amikor Luther a nyolcadik parancsolatot magyarázta, így szólt: „A földön a legelterjedtebb foglalkozás a lopás. A világ legnagyobb céhe a tolvajoké.” De az üzleti életre is érvényes a félreérthetetlen

parancs: „Ne lopj!” A harmadik olyan terület, ahol nagyon rugalmasan értelmezik a nyolcadik parancsolatot:

c) a pénz- és a bankvilág területe. Milyen tulajdonokat rejteget a bankvilág? Vajon Isten minden tulajdont véd a nyolcadik parancsolatban, még a jogtalanul szerzett tulajdont is? A tehetősöket is óvja Isten a nincstelenek „megélhetési bűneivel” szemben? Csak a kisebb tolvajokkal szemben véd az Isten, vagy azokkal szemben is, akik milliókat és milliárdokat lopnak? És egyáltalán mi az, hogy törvényes vagy törvénytelen vagyon? Hol kezdődik az egyik és hol a másik? Elképesztő, hogy mekkora titoktartás uralkodik a pénz világában. Miért? Mi okból? Az itt szereplő emberekről az a benyomásunk, hogy számukra semmi sem szent ezen a világon, csak a banki titoktartás. Miért? Mitől félnek?

4. Mi csak a javaink bérlője vagyunk. Akár keveset lop az ember, akár sokat, magát az Istent lopja meg. A Szentírás szerint minden tulajdon Isten tulajdona. Mi nem tulajdonosok vagyunk, csupán bérlők. Amink van, az nem a miénk, hanem az Istené. Mi csak sáfárok vagyunk, még akkor is, ha nem veszünk erről tudomást. Ma nagyon sokat beszélnek a gazdasági élet stabilizálásáról, az elmúlt évtizedek tervgazdálkodásával szemben a liberális gazdaságpolitikáról. Minket elsősorban az érdekel, hogy hűségesek és tisztességesek-e azok, akik a gazdasági életben kulcspozíciót töltenek be. Minden gazdasági rendszerben a legfontosabb kérdés így hangzik: vajon akik ott ülnek a miniszeri bársonyszékben vagy a vezérigazgatói székben, becsületes emberek-e vagy lelkiismeretlen rablók, profitorientált nyereszkesedők? Vagy már mindennek vége? Már késő becsületes, tisztességes gazdaságirányítókat keresni?

Ismertem egy dúsgazdag embert, akinek hatalmas birtoka és több száz bérlakása volt. Tudjátok, hogy mire fordította az óriási jövedelmét? Az ország szegényeinek támogatására. Még halála után is ezrek és ezrek emlékeztek rá. Őröla igazán elmondható, hogy jóllehet sok földje volt és számtalan bérpalotája, és ezek a földhivatalban a telekkönyvekben mind az ő nevében szerepeltek, mégsem volt tulajdonos, csupán bérlő, Isten bérlője, hűséges sáfára. A nyolcadik parancsolatban ez az üzenet is benne van: bármennyid legyen is, nem vagy tulajdonos, csupán bérlő!

5. Hát lehetséges ez? Egyáltalán képesek vagyunk-e arra, hogy megtartsuk a nyolcadik parancsolatot? Képesek vagyunk arra, és megvan a hajlam bennünk, hogy tisztességesen éljünk és a másét el ne tulajdonítsuk? Nem úgy cseng a nyolcadik parancsolat, mintha egy súlyos érszűkületben szenvedő embernek azt mondanánk: szedd össze magad, mozogj, járj gyorsan, fuss? A legnagyobb kérdés ez: képesek vagyunk-e még megtartani ezt a parancsolatot?

Miért jár a világon sokkal kevesebb férfi a templomba, mint nő? Nem azért, mert a nyolcadik parancsolat megszegése elsősorban a férfiak között divat? Vajon nincs összefüggés az üres férőhelyek és a nyolcadik parancsolat megtartása között? Vajon nem azért nem járnak a férfiak a templomba, tiszteletet kivételnek, mert a nyolcadik parancsolatot naponta megszegik, mert notórius visszaeső bűnösök és szüntelen konfliktusba kerülnek a nyolcadik parancsolattal?

Ebben a vigasztalan, szomorú helyzetben nézz Istenre! Ő mindig ad. Nagypénteken a legnagyobbat adta, az ő egyszülött Fiát. Aki a golgotai kereszt tövében él, az azt is tudja, hogy adni is lehet, nemcsak kapni vagy venni. Amíg ember él ezen a világon, mindig emlékezni fognak arra, amit Jézus mondott: „Jobb adni, mint kapni.” Aki ad, az nagyon sokat kap. Az ilyen ember szelíd. Róluk mondja Jézus: „Boldogok a szelídek, mert ők örökségül bírják a földet.” Ámen.

Ne szeressétek a világot

Alapige: 1János 2,12–17

Bibliavetítés: 1Thesszalónika 4,1–9

A felolvasott alapige központjában az apostoli intés áll: „Ne szeressétek a világot.” Ha megértjük e felszólítás értelmét, és ha készséget érzünk, hogy valóban arra figyeljünk, amit az apostol e szavakkal mondani akar nekünk, akkor igehirdetésünk elérte célját.

Bizonyára senki nem mondja közületek, hogy János intelme könnyen megérthető: „Ne szeressétek a világot.” Első hallásra, első olvasásra elcsodálkozunk ezen az ígén, hiszen János evangéliuma éppen arra buzdít, hogy szeressük a világot, mivel Isten is szerette azt. Ezért helyesebb volna egy igemagyarázó szerint azt állítani, hogy „ha valaki nem szereti a világot, akkor nincs meg abban az Atya szeretete” Itt azonban mégis az áll, hogy „Ne szeressétek a világot”. Lehet, hogy bizonyos korokban az egyház úgy magyarázta ezt a levélrészletet, hogy János életidegen, világgellenes, aszketikus, befelé forduló életvitelre kívánta buzdítani az olvasókat. Ez az értelmezés azonban nem ismeri fel a levélíró igazi szándékát. Ha valóban a világtól való elfordulásra készítetne minket, akkor a mai keresztyének, a mai protestánsok csak a lélek üdvösségével foglalkoznának és el kellene hallgatniuk mindazt, ami a test, a világ dolga, ami a gazdaság, a politika, a kultúra területére tartozik. János azonban nem ilyen világgellenes magatartásra akar nevelni.

Az Ige helyes értelmét, János igazi szándékát akkor ismerjük fel, ha közelebbről megvizsgáljuk a felolvasott igeszakasz első felét. Ezek a versek megmutatják nekünk azt a helyes álláspontot, melynek tükrében megvilágosodik az intellektus igazsága: Ne szeressétek a világot.

I.

E vizsgálat rendjén először azt a kérdést kell feltennünk, hogy kinek írja az apostol e levelet, kihez fordul ezzel a buzdítással. János az ő gyülekezetének írja ezt az episztolát, és pedig nem egy élettelen, közömbös olvasótábornak, hanem egy olyan hívő közösségnek, amely teljes volt azokkal az ajándékokkal, melyeket az evangélium által nyertek. Mít jelent azonban ez a mondat: „Írok néktek, gyermekek, mert a ti bűneitek megbocsáttattak az ő nevéért”? E kijelentés arról tanúskodik, hogy a gyülekezet nem János igehirdetésére tért meg. A szeretett tanítvány e levél által nem hitébresztői, hanem lelkigondozói feladatot tölt be. Az evangélium adományát János bűnbocsánatnak nevezi. Ezáltal kifejezi az újszövetségi ember és egyben a mindenkori keresztyén tanítvány meghatározó tudatát. A kegyelembe fogadásnak azt az élményét tartja szem előtt, amikor gyermekeinek nevezi az egész gyülekezetet. Ha közelebbről meg szeretnénk tudni, hogy miképpen értelmezi a bűnbocsánat csodáját, el kell olvasnunk a 14. verset, ahol még egyszer megszólítja a gyülekezetet, most azonban a bűnbocsánatra való emlékeztetés helyett ez a kijelentés áll: „mert megismertétek az Atyát” A bűnbocsánat megtapasztalása tehát nem más, mint az Atya ismerete, azaz a kegyelmes Atyának a megismerése. Azt a tényt, hogy ez nem egy magától értetődő ismeret, melyhez az ember saját megfontolása által is eljuthat, a 12. versben található kiegészítés világítja meg: „az ő nevéért” Jézus neve itt nemcsak a názáreti prófétára utal, hanem az ő megváltói mivoltára, az ő közbenjárói tiszttségére is. A bűnbocsánat titkának, illetve Isten személyének megismerésére tehát az Atya üdvösséget szerző cselekedete által jutunk el, melyet a Jé-

zus Krisztus odaszentelése és felemeltetése által vitt végbe. János az Újszövetség többi írójához hasonlóan hangsúlyozza, hogy a teremtő Urat, a gondviselő Atyát, a szerető Istent egyedül Jézus Krisztus az ő kijelentéséből és az ő golgotai áldozatából ismerhetjük meg.

A bűnbocsánatról szóló beszéd azonban nem jelent pusztán ismeretközlést. Az evangélium ez ajándéka életet formáló erővé lett, az új élet forrásává vált a gyülekezet számára. Ezt bizonyítja az a pillanatkép, melyet a tanítványi közösség életéről nyerünk. Két csoportot ragad ki a gyülekezet köréből: az atyákat és az ifjakat, azaz az idősebbeket és a fiatalokat. Ugyanazt az evangéliumot hallgatja mindkét nemzedék, az örömezenet azonban másképpen hat az egyik, és megint másképp a másik csoport tagjai között. Az apostol tudja ezt és hangot is ad a felismerésnek. Milyen finom árnyalatokat figyelhetünk meg azon dicséretnek szövegében, melyeket először a férfiak, majd az ifjak hitéletéről mond. Az evangélium kilendítette az ifjakat a mozdulatlanságból, hatására tettrekész, küzdeni vágyó emberekké váltak, sőt győzni tudó tanítványokká lettek; de nem a maguk ereje által, hanem azért, mert Isten Igéje megmaradt bennük. Az atyák pedig növekedtek az ismeretben, de nem akármilyen ismeretben, hanem annak a megismerésében, aki kezdetből fogva volt. A bibliaolvasó ember tudja, hogy János itt nem csak értelmi tudásszerzésre gondol, hanem olyan megismerésre, amely az egész ember lényét igénybe veszi. Két héttel ezelőtt egy biológus mondta el nekem, hogy az éjszakai szolgálat teljesítése közben a katonáskodása idején, mondanom sem kell, hogy nem természettudományos úton, miképpen jutott el a gondviselő Isten ismeretére.

Az Ige szerint az atyák erősen állnak a hitben, nem ingatta meg semmilyen tévtanítás az Istenbe vetett bizodalomukat, sem a Jézus Krisztusba vetett reménységüket, pedig akkor is voltak álmessiasok, akik meggyőző ígérgetésekkel kívánták megnyerni a hiszékeny polgárok támogatását. A világmegváltó eszmék és tervek helyett ők a Jézus Krisztusról szóló üzenetre figyeltek, mivel biztos ismeretük volt afelől, hogy ő a kezdet és a vég, ő az Alfa és Omega. Jézusra nem csak úgy tekintettek, mint az egyéni életük központjára, hanem mint a világmindenség központjára, a történelem titkos céljára, értelmére és urára.

II.

János bizonyára a gyülekezet más csoportjait is felsorolhatta és megszólíthatta volna. Például az asszonyoknak azt mondhatta volna: ti asszonyok elfogadtátok Isten vigasztaló beszédét, és ezért türelemmel elhordoztátok mindazokat a szenvedéseket, melyeket Isten kimért rátok. Ti lányok szomjúsággal figyeltetek a hirdetett Igére, és örömmel fogadtátok el Jézust életetek Urának, kövessétek őt engedelmes szívvel. Egyszóval azt mondhatjuk, hogy amikor János az atyákhoz és az ifjakhoz szól, egyben az egész gyülekezet felé fordul, a legidősebbektől a legfiatalabbakig. Hozzájuk intézi a következő intelmet: „Ne szeressétek a világot.” Vajon a világon melyik világot érti?

Jelen esetben János a világ szóval nem a teremtett világot vagy az emberiséget jelöli, hanem az Isten ellen fordult, hitetlen világot. E kifejezés által az emberiség azon részét érti, mely szemben áll a keresztyén gyülekezettel, vagyis olyan csoportra utal, melynek tagjai elszakadtak a teremtőtől, akik szembefordultak Isten kijelentésével, a testé lett Igével. Isten parancsa, az Atya akarata már nem fontos számukra, ők olyan világot kívánnak berendezni, melyben nem a Biblia, hanem a világ értékrendje uralkodik.

János tehát nem azt mondja, hogy ne szeressük a világot vagy a földön élő embereket, hanem azt, hogy ne éljünk a világ erkölcsi mércéje szerint. A világi embert a test kívánsága, a szemek vágyakozása, az élet kérdése és a jómód hivalkodása vezeti.

E három vonatkozásban nyilvánul meg a legjobban az Istentől elfordult ember világ-szeretete. A világ szeretete tehát azonos a test és a szem kívánságával, valamint a kérkedő gazdagsággal. A világiak átadják magukat a bűnös vágyaknak; az élet minden szépségét, gyönyörét meg akarják kapni, magukévá akarják tenni. A világ szeretete pedig nem fér össze Isten szeretetével. A kettő kizárja egymást. Ugyanezt mondja Jézus a Hegyi beszédben: „Nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak” (Mt 6,24).

Figyelemre méltó, hogy a levélíró a „szeretni” igét is sajátos értelemben használja: nem az isteni, az áldozatos, másokkal törődő szeretetet jelzi vele, hanem a birtoklás vágyát, a földi javakon, testi örömeikön való csüngést. Tehát a szeretni ige elveszti „agapé” tartalmát, és az erősz jelentését veszi fel. Ettől az életmagatartástól kíván óvni János. Ne tapadjatok szívetekkel ahhoz, amit a világban mint rosszat láttok. A keresztyén emberhez méltatlan életstílustól akarja visszatartani az olvasóit.

Miért ez az óvás, miért ez a szülői féltés?

Vajon egy idős ember féltékenysége szólal itt meg, vagy egy veszélyt látó szülőnek a figyelmeztetése ez? A kérdésre akkor tudunk helyes választ adni, ha felvázoljuk azokat a körülményeket, melyek között a gyülekezet élt. A levél olvasói a római birodalom területén éltek. Ez a nagy birodalom már túl volt a virágkorán. A hanyatlás jelei mindegyre láthatóvá válnak. A vezető réteg a mértéktelenségig fokozza az élet élvezetét, miközben megvetik az alsóbb néprétegek egzisztenciális érdekeit. Az élet fokozott élvezete utánzásra ösztönöz. A köznép is részt kér az élet örömeiből. Az ital és a nemi élvezetek már akkor is különös szerepet játszottak. Ezekről a kísértésektől a kis létszámú keresztyén gyülekezet sem volt megkímélve. A gyülekezet tagjai tanácstalanok voltak ezekben a kérdésekben.

A háttérismeret birtokában érthetőbbé válik János intelme. Az apostolt az a kérdés foglalkoztatja, hogy miképpen viszonyuljon a gyülekezet Istenhez és a világhoz. Ő nem a világ mértéke szerint gondolkodik, hanem Isten mértéke szerint, aki úgy szeretete ezt a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta érte. Istennek e végtelen szeretete képezi azt a mértéket, amellyel János mindent megmér.

Az intellemmnek azonban van egy vallásos motivációja is. A gyülekezet számára ez az intellemm azért volt helyénvaló, mert itt is megjelent egy csoportosulás, mint Korinthusban, akik a nemi szabadosság elvét hirdették. E felfogás szerint a testi élet nem befolyásolja a lélek tisztaságát és üdvösségét. A test bűnei nem fertőzik meg a lelket. E tévtanítás ellen emeli fel szavát Pál az első korinthusi levélben, ahol részletesen kitér a kérdés tisztázására. Hangsúlyozza, hogy Krisztus a testet is megváltotta és a Szentlélek templomává tette. A test nem a paráznaságnak rendeltetett, hanem az Úr dicsőítésére.

Pálhoz hasonlóan János apostol is arra figyelmezteti a mindenkori tanítványokat, hogy fogadják el Isten akaratát. Az Úr akarata pedig nem más, mint a mi megszentelődésünk (1Thessz 4,10). Isten azt akarja, hogy mi igazán és szentül éljünk ezen a földön. Legyünk hozzá hasonlóak, tökéletesek. Ezt a célt a magunk emberi képességei alapján nem tudjuk elérni, csak az ő Lelkének segítő ereje által. Csak a Lélek által ismerjük fel azt, ami a mi üdvösségünkre való, csak a Lélek által tudjuk betölteni Isten akaratát. Aki pedig az ő akaratát cselekszi, megmarad örökké. Ámen.

Az örök élet beszéde

Alapige: János 6,67–69

Bibliolvasás: Máté 12,9–21

Mikor Jézus a földön járt, volt idő, hogy sokan mentek hozzá és álltak mellette, volt idő, hogy kevesen. Mikor fontos politikai vezetőnek, Izrael leendő vezetőjének gondolták, sokezen, mikor a Golgotára ment, csak néhányan. Akkor is sokan mentek hozzá, mikor gyógyított vagy valami örvendős dologról beszélt, de ha olyant mondott, ami a hallgatónak nem tetszett, a sokak lassanként elpárologtak a közeléből, hogy csak a kevesek maradjanak mellette. Mai alapigénk is egy ilyen alkalomról szól. Jézus arról beszél, hogy ő az élet kenyere, amely a mennyből szállott alá, hogy aki eszi az ő testét és issza az ő véré, örök élete van, hogy az embernek Fiát meglátják felszállani oda, ahol előbb vala, hogy a lélek az, ami megelevenít, a test nem használ semmit. Szavait sokan hallgatják, de a legtöbbször nem tetszik, amit mond. Mi szükség ezekre az érthetetlen, láthatatlan, bizonytalan, távoli dolgokról való tanításra? Inkább arról beszélne: mit tesz, hogy több kenyerünk, több örömünk és kevesebb fájdalomunk legyen itt, ebben az életben. Inkább arról beszélne, hogy miként fogja megszabadítani Izrael a gyűlölt rómaiak uralmától, s hogy milyen boldogsága lesz a szabad és önálló Izraelnek. Ha pedig erről nem beszél, nem érdemes hallgatni vagy éppen követni: jertek haza. „Ettől fogva sokan visszavonulának az ő tanítványai közül, és nem járnak vala többé övele.” Jézus látja, hogy sokan elhagyják. Ez bizonyára rosszul esik neki, de tudja, hogy „senki sem jöhet énhozzám, hanemha az én Atyámtól van megadva néki” Ezeket bizonyára nem az Atya irányította hozzá, hát elmentek. Szeretné tudni a tizenkettő gondolatát és szándékát is. Megkérdi hát: „Vajon ti is el akartok menni?” Erre a kérdésre feleli Simon Péter alapigénk szavait: „Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van tenálád. És mi elhittük és megismertük, hogy te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.”

A keresztyénség 2000 éves története alatt is egyszer sokan, máskor kevesen mentek Jézushoz. Mikor – emberi mértékkel mérve – a Jézus csillaga felfelé emelkedett, sokan, mikor lefelé hanyatlott, kevesen. Ha a Jézus követőit tisztelet és megbecsülés vette körül, vagy anyagi előnyökben részesültek, tolongtak hozzá. Ha háttérbe szorították vagy éppen megvetés érte, menekültek mellőle. Ez nyilván megmutatja, hogy sokan csupán földi hasznot várnak tőle, csak kevesen vannak, akik azért mennek hozzá, mert az örök élet beszéde van nála, mert elhitték és megismerték, hogy ő a Krisztus, az élő Istennek Fia. Az előbbiek sokszor nem kapják meg tőle, vagy csak egy ideig kapják, amit várnak, mert Jézus nem azért jött, hogy csupán a test hasznát vagy dicsőségét munkálja, nem azért, hogy földi javakban legyen osztó és bíró. S ha nem kapják meg, otthagyják, elmennek tőle s élnek Jézus nélkül. Az utóbbiak az örök élet beszédét mindig megtalálják nála, megtalálják benne az Isten Fiát, ezért mellette maradnak. Mi vajon kik közé tartozunk?

Hogy eljöttünk a templomba, az azt mutatja, hogy az utóbbiak közé, azok közé, akik Krisztushoz mennek és mellette maradnak, akik az élő Isten Fiát látják benne és az örök élet beszédét keresik nála. Mi azonban nem mehetünk úgy hozzá, és nem járhatunk úgy vele, mint Péter és társai földön jártakor tették. Mi akkor megyünk hozzá, ha az örök élet beszédéhez megyünk, akkor járunk vele, ha hallgatjuk és megtartjuk az örök élet beszédét.

1. Valamíg élünk e világon, kétféle beszéd éri el fülünket: a földi élet beszéde és az örök élet beszéde. A földi élet beszédét emberek mondják, könyvek írják, iskolák tanítják. Az örök élet beszédét a Szentírás írja, az egyházban, a templomban hirdetik. A földi

élet beszéde arra szolgál, hogy az ember leélhesse s túrheto körülmények között élhesse le életét. Az örök élet beszéde arra szolgál, hogy e jelenvaló világban Isten akarata szerint éljen, e világ után pedig bejusson a mennyek országába. A földi élet beszédére is kell figyelnünk, mert jó része ennek is Istentől van. „A tudás hatalom” – mondja a régi közmondás, s esztelen ember, aki nem akar többet tudni, vagy nem akarja, hogy gyermeke többet tudjon, mint ő. Okos emberek okos dolgokat mondanak, sokat tanulhatunk tőlük. Sokat tanulnak az ifjak a különféle iskolákban. Régen is áldást jelentettek az iskolák. Mikor még nem volt minden faluban iskola, milyen gazdagság volt, ha valamelyik gyülekezetünk iskolával rendelkezett, mennyivel műveltebb, előrehaladottabb volt az ilyen gyülekezet a többinél. Még nagyobb áldást és gazdagságot jelentettek a magasabb iskolák, a kollégiumok. Az enyedi, kolozsvári, vásárhelyi, székelyudvarhelyi, szászvárosi, zilahi és sepsiszentgyörgyi református kollégiumok évszázadokon át a művelődés kimeríthetetlen bányái voltak: tudósokat, írókat, egyházi embereket adtak a népnek. Ez iskolák munkája nélkül ott lennének, ahol sok ázsiai és afrikai nép van még ma is: műveletlenségben, tudatlanságban, mert nem voltak iskoláik. Ugyanezt a szerepet töltik be a könyvek. Aki akar, sokat tanulhat belőlük. De emellett a jó könyvek szórakozást, örömet, nemes élvezetet is szereznek. „A jó könyv a lélek orvossága” – mondja a másik közmondás. Nem szabad tehát megvetnünk a földi beszédet sem, éspedig azt a beszédet, amely nemes, tiszta, Isten akaratával egyező beszéd, hanem figyelnünk kell rá.

De sohasem szabad elfelejtenünk, hogy a földi élet beszédei hozzátartoznak e világhoz. E világ pedig nem állandó. „És a világ elmúlik és annak kívánsága is” – hirdeti János apostol. A világgal pedig elmúlik a földi élet beszéde és tudománya is. De elmúlik sokszor még hamarabb, mint a világ. Mennyi tanítás hangzott el, mennyi tudományos felfedezés és megállapítás történt, melyekkel ma már senki sem törődik, mert újabb és fontosabb felfedezések lepték meg és örvendeztették meg az emberiséget. Hány könyv van, amelyet annak idején ezrek és ezrek olvastak, ma nem olvassa, még csak nem is ismeri senki, mert az újabb könyvek értékesebbek és többet mondanak. És ez így lesz, amíg a világ lesz. A régi beszédek elmúlnak, újak hangzanak, amíg végül a világ elmúltával minden mai fogalom szerinti földi beszéd is elmúlik.

Az emberi élet ezért nem épülhet fel a földi, emberi élet beszédein, mert ez nem biztos, hanem ingatag alap. Biztosabb fundamentumra van szüksége, és ez a biztos fundamentum az örök élet beszéde. „Az én beszédeim semmiképpen el nem múlnak” – mondja Jézus. S mivel ez így van, ezért élünk vallásos életet, ezért vannak látogatói a templomoknak. Mert sokan kívánják életüket olyan biztos fundamentumra építeni, amelyről sem a jelenvaló élet nehézségei, sem a halál le nem sodorhatják.

Az örök élet beszédeit is e jelenvaló világban halljuk, s ez is olyan csatornákon érkezik el hozzánk, mint a földi élet beszéde: könyv, emberi száj, isteni iskola közvetíti. Könyve az élet könyve, a Szentírás, a Biblia. Erről most különösen azt jegyezzük meg, hogy a világ legelterjedtebb könyve. Az összes számottevő nyelvekre le van fordítva. A művelt világ nagy városainak kórengetegeiben éppen úgy megtalálható, mint az afrikai négek kunyhóiban vagy az ázsiai keresztyének egyszerű, szellős házaiban. Még más könyv is van, amelyik sok példányban forog az emberek kezén, de ennyi példányban egy sem. Van tehát, miből olvassák és tanulják a népek az életnek beszédét. De emberi száj is tanítja. Mikor a lelkipásztor, vagy jó presbiter, vagy más egyházi ember a gyülekezetben a híveket inti, buzdítja, vagy ha kell, dorgálja, az örök élet beszédét szólja. Iskola is van, ahol a tanítás tárgya az örök élet beszéde: a templom. „A templom a nagyok iskolája” – mondták régen. S ez igaz is. De van más iskola is, ahol az örök élet beszédét tanulják. Ez az iskola a theologiai intézet, ahol a jövő lelkipásztorai tanulják, hogy ők is taníthassák az örök élet beszédét. Tudnunk kell, hogy nekünk Kolozsváron van ilyen

intézetünk, ahol tíznél több tudós tanár tanítja a több mint száz lelkipásztori pályára készülő fiatal teológust.

Ismerjük a keresztutaknál az útjelzőket. Ilyen útjelző az örök élet beszéde is. Két irányba mutat: a jelenvaló világra és az örök életre. A jelenvaló világra nézve tanítás és figyelmeztetés: engedelmeskedjete Istennek, éljete Isten akarata szerint. Az örök életre nézve ígérte: a tiéte lesz a boldog örök élet, egy napon ti is az idvezülte seregében, szentől szembe, örvendezve fogjátok dicsérni az Urat. Erről a két dologról szól a Szentírás, ezt a két dolgot mondjuk híveinknek, mikor a gyűlésen tanácskozunk vagy egymással Istenről és a vallásos élet dolgairól beszélünk, és ezt a két dolgot hirdetjük a templomi szószékről is. De akár a földi, akár az örök életre mutat ez a fontos beszéd, végeredményben Jézus Krisztusra mutat. Arra szolgál, hogy elhiggyük és megismerjük, hogy Krisztus az élő Isten Fia, és hogy ezt megismervén, éljünk általa.

Krisztusra mutat, mert az örök élet beszédét Krisztus hirdette: ami nála van, ő adja híveinek. Krisztus töltötte be, teljesítette az Ótestamentum ígéréteit és jövendöléseit. Ő adta hívei kezébe az Újtestamentumot. Ő küldötte és küldi tanítványait ma is: „Hirdesséte az evangéliumot minden teremtésnek, tegyete tanítványokká minden népet.” Mikor egyházunkban lelkészszentelés van, a szentelési szolgálatot végző püspök a fiatal lelkipásztorokat a Jézus szavaival bocsátja ki a lelkipásztori szolgálatra. S mi lelkipásztorok nem a saját tudományunkat prédikáljuk, a Jézus Krisztus tudományát adjuk híveinknek.

S mert az örök élet beszéde Krisztusra mutat, akik e beszédet hallgatják, Krisztushoz jönnek. Nem azért forgotod a Bibliát, mert kíváncsi vagy, hogy régen miképpen gondoltak és beszélte az emberek, hogy milyen ismereteik voltak a világ dolgai felől, vagy hogy milyenek voltak az akkori politikai és gazdasági viszonyok, hanem azért forgotod, hogy megtudd, mit mond neked Krisztusod. Tehát mikor felnyitod a Bibliát, ezt mondd: hozzád jöttem, Uram, itt vagyok, „szólj, mert hallja a te szolgád” Nem azért jössz templomba, hogy itt a fehér falakat nézzed vagy az én hangomat halljad, hanem Krisztushoz jössz, hogy az ő beszédét, az örök élet beszédét halljad. Belépsz az ajtón, csendben imádkozol, azt mondd neki: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád.” Sehol egyebütt nem lehet a világon megtalálni az örök élet beszédét, csak Krisztusnál; Krisztust sem lehet egyebütt megtalálni, csak az örök élet beszédében. Ezért mi is azt mondjuk, amit Péter: „Uram, kihez mehetnénk”? Nincs más, akihez menjünk! „Örök életnek beszéde van tenálad.”

2. De hogy a Krisztushoz való menetelünk hasznos legyen, hogy Jézus örömmel fogadjon, szükséges, hogy mi is elmondhassuk, amit ugyancsak Péter mondott: „elhittük és megismertük, hogy te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia” Péternek ezt könnyebb is, nehezebb is volt mondani, mint nekünk. Könnyebb, mert testileg is mellette volt Jézus, szájából hallották a szót; és nehezebb, mert akkor még nem tudta, amit mi már tudunk, Krisztus feltámadását és mennybemenetelét.

Azt mondja Péter: „elhittük és megismertük” Fordítsunk a szórenden, és mondjam így: „megismertük és elhittük” Honnan ismertük meg? Azokból az elbeszélésekből, amelyeket az evangélium mond róla, és azokból, amelyeket az evangéliumban ő mond magáról. Az evangéliumban olvassuk csodálatos születésének történetét, mikor az angyal hirdeti, hogy „ne féljete, mert megtartó született néktek” Elmondja, hogy megkezesztelésekor, majd a Tábor-hegyi megdicsőülésekor Isten így szólt: „Ez amaz én szerelmes Fiam.” Elmondja tanításait, ahogy csak az élő Isten egyszülött Fia taníthatott; csodáit, amelyeket ember nem vihetett véghez, csak az élő Isten Fia; halálát, ahogy csak Isten Fia halhatott meg; feltámadását és mennybemenetelét, ami szintén csak az élő Isten Fiával történhetett meg. De maga is bizonyosságot tesz istenfiúságáról. Azt mondja: „Én

és az Atya egyik vagyunk.” Kajafás előtt így szól: „Mostantól fogva meglátjátok az embernek Fiát ülni az Istennek hatalmas jobbán és eljönni az ég felhőiben.” Talán ezzel fejezte ki leghatalmasabban, hogy kicsoda ő. Mindezeket a dolgokat mi az evangéliumból hallottuk, tanultuk és tanuljuk most is. Így ismerhetjük meg Jézust. Sokan ismerik is, olyan kedves ismerősök, hogy azokkal, akikkel mindennap látják egymást, senki sincs ilyen kedves. De nem elég, ha megismertük, ha tudjuk, hogy milyen hatalmas, jó és igaz. Határozottan hinnünk kell mindezt, hogy ő az élő Istennek Fia. Isten Fia a Szentháromság második személye, akinek adatott minden hatalom mennyen és földön. Aki ezt hiszi, Péterhez hasonló, aki nem hiszi, ellenségeihez, akik hitetőknek vagy csalónak mondták.

A világban az emberek két nagy táborat alkotnak. Egyikbe tartoznak, akik hiszik, hogy Krisztus az élő Istennek Fia; a másikba, akik nem hiszik. De ne beszéljünk most a világról, csak az egyházat nézzük. Itt, ahol az emberek azt mondják, hogy Jézus mellett vannak, itt is megtalálhatjuk, akik nincsenek mellette. Vannak keresztyének, akik mindennap mint az Isten Fia előtt borulnak le előtte, és vannak, akik semmibe se veszik. Akik hisznek benne, megmaradnak mellette. Mert tudják, hogy nemcsak Isten Fia, hanem Megváltó és jó pásztor is, lehet bízni benne. A világ semmiféle fortélyra, vagy csábításra, vagy fenyegetésre sem tudja őket az Isten Fia mellől eltántorítani. S meg is mutatják, hogy mellette vannak: keresik az élet beszédét, azaz Bibliát olvasó, templomba járó, úrvacsorával élő keresztyének. Szolgálják az Urat, azaz idejük és pénzük is van az élő Isten Fia számára. Bizonyoságot tesznek Jézusról: amit tudnak róla, nem tartják meg maguknak, másoknak is elmondják. Akik nem hiszik, hogy az élő Isten Fia, ma sem nagyon forgolódnak mellette, de később teljesen visszavonulnak tőle. Ha a világ azt kívánja, könnyen és minden lelkiismeret-furdalás nélkül meg tudják tenni. Hányan vannak a világban, akik már meg is tették.

Jézus azt akarja, hogy minden ember üdvözljön, ezért bánkódik azokért, akik mellette visszavonulnak, akik elhagyják őt. Akit házassága, vagy közönyössége, vagy félelme fordít el tőle, könnyet hullat miatta. S mikor ilyeneket lát, akik még mellette vannak, ezt kérdi tőlük: „Vajon ti is el akartok menni?” De megörvend, ha ezektől, ha tőlünk a Simon Péter feleletét hallja: „Uram, kihez mehetnénk? Örök életnek beszéde van tenálad.” S örömeiben bő mértékben adja nekünk az örök élet beszédét s e beszédében, amire legnagyobb szükségünk van: a biztonságot, bátorságot és nyugalmat.

Mi, akik elhittük és megismertük, hogy Krisztus az élő Isten Fia, akik mellette vagyunk, mellette vagyunk állandóan: életünkben és halálunkban. S ha mellette vagyunk, szebb az élet és nem olyan félelmes a halál. De sokszor még közelebb megyünk, egészen közel hajlunk hozzá; mikor az örök élet beszédéhez megyünk. A bibliaolvasás és imádkozás csendjében, az istentisztelet áhítatában. Aki szeret Jézus mellett lenni, tudja, milyen drága, áldott alkalmak ezek, s gyakran keresi is ezeket az alkalmakat.

Ha mellette vagyunk és mellette maradunk, még ebben az esetben is megtörténhetik, hogy valaki egy nehéz pillanatban megtagadja. A világ roppant félelmetes tud lenni, az élet útja nagy veszedelmek között halad, s az embernek saját sorsa vagy még inkább családjának sorsa a szájába adhatja a Péter tagadását: „Nem ismerem ezt az embert.” Ez gyávaság és bűn. De Péter bűne után bűnbánatot tartott, sírt bánatában, és haláláig megmaradt az Isten Fia mellett. És Jézus is megbocsátott neki, és megtartotta tanítványai között. A Péter esete arra tanít, hogy ha valaki egy nehéz pillanatban talán megtagadta, de megbánta s utána az örök élet beszédében újból keresi, bűnbocsánatot nyer, meg fogja találni s mindörökké vele marad.

Mindezeket összefoglalva, Isten a mai Ige által arra tanít, hogy Jézus Krisztus az ő egyszülötte és örök Fia, akit nekünk meg kell ismernünk, és akiben hinnünk kell. Hogy a leckét megtanuljuk és ezt a két dolgot tehesük, keresnünk kell az örök élet beszédét.

Aki az örök élet beszédéhez megy, az az élő Krisztushoz megy, aki egész életében keresi ezt a beszédet, egész életében Krisztus mellett marad. De mellette lesz ott fenn is tökéletes tisztaságban és tökéletes boldogságban.

Ugye hogy érdemes az élő Isten Fiához menni, mellette megmaradni és az örök élet beszédét elfogadni tőle? Ámen.

László Dezső

Három súlyos tévelygés ellen

Alapige: Lukács 24,36–49

Bibliaolvasás: 1János 4,1–15

I.

Bizonyára ezen az elmúlt húsvéton is olvastunk olyan napilapban megjelent vezércikket, amelyekben az újságíró Krisztus testben való feltámadása helyett az eszmének, gondolatnak vagy igazságnak diadaláról, győzelmes erejéről vagy a természet tavaszi megújulásáról zengedezett. Istennek hála, a Krisztus feltámadásáról való ilyen elmélgedésekkel újabban már csak könnyebb fajsúlyú vezércikkekben találkozunk: egyházunk egyre izmosabban megújuló igehirdetéséből az eszme diadaláról vagy a tavaszi megújulásról szóló szílamokat kiszorítja a testben feltámadott Krisztusról való bizonyágtétel. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a hívek és hallgatók között ne lennének mai napig is nagyon sokan, akik képlegesen és nem szó szerint veszik a Krisztus testben való feltámadását és húsvétkor arra gondolnak, hogy a krisztusi eszme halhatatlanságát, örökké igaz voltát kell ünnepelnünk, és ők azt is ünneplik.

A keresztyénséget a kezdet kezdetétől fogva fenyegette az a nagy kísértés, hogy Krisztust, Istennek emberi testet öltött Fiát valami eszmévé, gondolattá, szellemmé finomítsák, hogy ezzel az eljárással valamiképpen alkalmassá tegyék arra, hogy össze lehessen őt békíteni az emberi gondolkozással, filozófiai rendszerekkel. Az emberi gondolkozás sohasem volt hajlandó meghajolni a testet öltés nagy csodája előtt, azt gondolta, hogy azáltal szolgál Krisztusnak leginkább, ha őt közelebb hozza az emberi gondolkozáshoz, ennek pedig nem lehet más sikeres útja, mint testi mivoltától megszabadítva, eszmévé, gondolattá magasztosítani Krisztust.

Érdemes lenne, ha volna időnk rá, végigkísérni az egész egyháztörténetet abból a szempontból, hogy miként akarták Krisztust testi vonatkozásától megszabadítva, pusztán eszmévé finomítani. Erre azonban itt nincs módunk és időnk. Csupán azt állapítsuk meg, hogy az összes ilyen mozgalmak és törekvések, bármilyen divatosak és a lelkek sokaságát ideig-óráig megnyerőek voltak is, pár évtizednyi virágzás után szertefoszlottak, teljesen a történelemé lettek, az egyház minden ilyen eretnek törekvéssel szemben győzelmesen került ki és soha egy percig sem tért el a testet öltött Krisztus tiszteletétől. A mi korunkban különösen az unitárius szabadkőműves és idealista felfogás és az ezek felé hajlók azok, akik Krisztusban még mindig nem egy személyt, hanem eszmét látnak, és ma különösen a spiritiszták azok, akik úgy vélekednek Krisztusról, mint aki feltámadása után test nélküli szellemmé változott.

Arról talán nem szükséges részletesebben beszélnem, hogy ezek a felfogások mennyire ellenkeznek az evangéliumok Jézus Krisztusával, aki nem volt eszme és gondolat, hanem élő személy, aki született, evett, ivott, szenvedett, beszélt és meghalt, és aki – és ez a legfontosabb, amint arra mai Igénk minden kétséget kizárólag rámutat – feltámadása után is testben jelent meg. Mai Igénk szerint Krisztus arra hívta fel a tanítványokat,

hogyan tapogassák meg a testét és így győződjenek meg, hogy ő nem lélek, hiszen húsa és csontja van, a léleknek pedig nincsen húsa és csontja. És hogy még jobban bebizonyítsa, hogy ő nem lélek, enni kért a tanítványoktól, és evett a halból és lépesmézből. Ugyan ki látott csonttal és hússal felruházott eszmét vagy lelket és látott olyan gondolatot vagy szellemet, amely halat és mézet evett? Igen, Krisztus annyira fontosnak tartotta a maga testté létele mellett való bizonyágtételt, hogy még feltámadása után is alkalmat adott a tanítványoknak, hogy valóságos testben létele felől érzéki tapasztalatokat szerezzenek.

A mai szent Igének ez az első üzenete a mi számunkra: Krisztus valóban Isten testet öltött Igéje, Isten valódi testben járó Fia, aki még feltámadása után is valóságos emberi testben jelent meg a tanítványok között. És a feltámadás után negyven nappal Krisztus ugyanabban a testben ment fel a mennybe az Atyához, mint amelyben eltemették és feltámadott. Krisztus feltámadása és mennybemenetele után nem finomult eszmévé, gondolatává, személytelen igazsággá, ő ma is élő szent személy, akinek személyes gondja van az övéire.

II.

A Krisztus elszellemesítése, eszmévé finomítása mellett egy másik tévelygés is fenyegeti a keresztyénséget. Ez az eltévelyedés a Szentírással, a Bibliával kapcsolatban szokott jelentkezni. Ez a kísértés abban áll, hogy a Szentírást nem a maga központi jelentésében, hanem egyes részleteiben nézik és így a Szentírás által mindenféle, a Szentírásához egészen méltatlan igazságot akarnak igazoltatni. Ma még mindig egészen divatos megállapítás, hogy a Szentírásból mindent be lehet bizonyítani, hiszen mindenik keresztyén felekezeten tudja a maga, másikkal homlokegyenest ellenkező igazságát a Bibliából bizonyítani. Sőt ma már vannak olyan hitetlen mozgalmak, amelyek az igaz keresztyénséggel szembeni ellenséges magatartásukat egyenesen a Szentírás alapján igazolják és azt állítják, hogy maga az egyház hamisítja meg az Írást és annak nem az igazi értelmét adja át hallgatóinak. Legújabbban pl. a kommunizmus tanítását próbálták a Biblia alapján igazolni, vagy az új vérmítoszt, a ma oly divatos fajteóriát és az arra épülő ún. nemzeti keresztyénséget próbálják sokan a Bibliából igazolni.

Mindezeknek az törekvéseknek az az alapvető tévedése, hogy a Szentírást nem a maga belső egységében, központi jelentésében, hanem részleteiben, egyes verseiben nézik; az Írás számtalan verse közül azt a párat, amely nekik látszólag kedves, kiválasztják, a többi pedig figyelmen kívül hagyják. Mindezt nyugodtan nevezhetjük a Szentírás meg-hamisításának.

A mai Igének második nagy ajándéka abban van, hogy rámutat a Szentírás egyetlen igaz értelmére, jelentésére: Krisztusra. Mindazok, amelyek megírattak a Mózes törvényében, a prófétáknál és a Zsoltároknál, tehát az egész Ószövetségben, Krisztus felől írtak meg. Meg volt írva az Ószövetségben, hogy így kell szenvednie Krisztusnak és feltámadnia a halálból harmadnapra. Mennyit kínlódnak az Ószövetség megértésével, milyen kínok között próbáljuk annak szerteágazó, ellentmondásokkal tele világát valamilyen módon megérteni, és hányszor mondjuk ki, hogy már véget kellene vetni az Ószövetség tanításának, hiszen abban az annyira megvetett és lenézett zsidó nép vallásáról van szó, minek kell nekünk még mindig használnunk ezt a zsidó vallásos iratot? És ebben a tévelygésben megfélekedünk az alapvető protestáns és kifejezetten református gondolatáról, hogy az Ószövetséget sem lehet és szabad másban megérteni, mint Krisztusban. Az Ószövetség legnagyobb alakja nem Mózes, vagy a próféták, vagy a főpapok és királyok: az Ószövetség központi alakja Krisztus, akiről ez az Írás jövő időben, mint eljövendőről, de az Atyánál fent már meglevőről tesz bizonyosságot. Az egész Szentírásban egyetlen örömhír van: Krisztus testet öltése és csodálatos váltságműve. Ugyanezt az

evangéliumot szólja az Ó- és Újszövetség, csak hogy míg az előbbi jövő, addig az utóbbi múlt időben tesz ennek valóságáról bizonytságot. A mai Ige éppen az Írásnak erre az egységére, az Ó- és Újszövetség központi tartalmában, Krisztusban való egységről tesz előttünk bizonytságot. Az apostol általi evangéliumoskönyv „áment” mond arra, amit az Ószövetség írásai előre megjövendöltek és megígértek.

De nemcsak az a tévelygés áll fent az Írással kapcsolatban, hogy azt nem központi tartalmában: Krisztusban nézik, hanem az is, hogy azt emberi bölcsességgel, emberi gondolatokkal próbálják megközelíteni. Aki így közeledik a Szentíráshoz, lehet hogy igazolni tudja a maga emberi gondolatait a Szentírás egyes helyei segítségével, de az ilyen lélek nem hatolt le a Szentírás igazi értelméhez, mert a Szentírás megértéséhez az a csoda kell, amelyről a mai Ige beszél: „Akkor megnyilatkoztatá az ő elméjüket, hogy értsék az írásokat.” A tanítványok nem értették addig az írásokat, amíg Krisztus meg nem nyilatkoztatá az ő elméjüket. Krisztus megnyilatkoztatása nélkül a Szentírásban csak szavakat, ellentmondó gondolatokat, igen sokszor megbotránkozató eseményeket látunk, de nem látjuk annak központi alakját: Krisztust. Ezt a gondolatot Kálvin a testimonium Spiritus Sancti gondolatában fejezte ki, mondván, hogy nekünk ugyanarra a Krisztustól nyert Szentlélekre van szükségünk, amelynek világosságában a szentírók az Írást írták, ha annak igazi értelmét, Krisztust akarjuk megtalálni. Szentlélek nélkül csak annyira tudjuk értékelni az Írást, mint a szövömester a világ leghíresebb képének a vásznát vagy a festékgyáros a világ legszebb képének a festékanyagát.

Mai Igénk másik nagy ajándéka tehát a Szentírással kapcsolatban két alapvető szempontra mutat rá: A Szentírás igaz, egyetlen értelme Krisztus, az Írás minden részében felőle kell tudakozódnunk, és ez a tudakozódás nem lehet a saját elménk műve, hanem egyedül a Szentlélek bizonyágtétele.

III.

A Krisztusról és az Írásról való helytelen vélekedés mellett egy harmadik nagy tévedésünk is van, és ez a prédikációval van szoros kapcsolatban.

Mit várunk mi a prédikációtól? Olyan gondolatokat, amelyek igazolják a mi felfogásunkat, amelyek közel állanak a mi gondolatainkhoz. Tanácsot politikai, nemzeti, gazdasági és kulturális kérdésekben. Más szóval filozófiát, világnézetet. Emberi gondolatokat tehát. Mennyire bosszant bennünket, ha a prédikáció újra és újra ún. theologiai kérdésekkel, dogmatikai tételekkel foglalkozik, újabban egyre inkább ragaszkodik nemcsak a Szentíráshoz, hanem a Heidelbergi Kátéhoz vagy más hitvallási iratokhoz is. Nem tartjuk a prédikációkat eléggé időszerűnek, mainak, úgy találjuk, igen nagy mértékben az elmúlt kor elmetermékeihez, Bibliához, hitvalláshoz vagy olyan elvont tudományhoz igazodik, mint a theologia. Több mai gondolatot, véleményt, eszmét kellene belevinni a prédikációba, és minden bizonnyal többen jönnének annak hallgatására. Nem mondjuk, hogy bennünket prédikátorokat is nem kísért ugyanez a gondolat, hogy nem lenne jobb ma is, mint az egyháztörténet sok régi korszakában, nem az örökkévaló evangéliumot, hanem a korszerű eszméket hirdetni. Mennyivel népszerűbbek lennénk, mennyivel nagyobb hírünk volna.

De köt bennünket a Krisztusnak a mai Igében is megújított parancsa: „Prédikáltatni kell az ő nevében a megtérésnek és bűnök bocsánatának minden pogányok között, Jeruzsálemtől elkezdve.” Krisztus nevében kell prédikálni. Azaz csakis az a beszéd nevezhető prédikációnak, amelynek hatalma, hitele, alapja, tekintélye Krisztus. Mi nem beszélhetünk egyik vagy másik divatos filozófus vagy költő nevében, nem prédikálhatjuk ezt vagy azt a világnézetet, életfelfogást, nem szólhatunk ennek vagy annak a világnézeti, politikai vagy érdekcsoportnak a nevében: mi csak Krisztus nevében prédikálhatunk,

mert erre van parancsunk, mert az ilyen prédikáción épül fel és az ilyen prédikációtól él az egyház. Első pünkösdkor, amikor az apostolok szavára a háromezer ember megtért, ők senki másról nem beszéltek, csak Krisztusról, és ennek a szónak volt hatalma új gyülekezeteket teremteni a föld minden pontján.

És a megtérést és bűnbocsánatot kell prédikálni. Térjete meg Istenhez, mert megbé-kélt veletek, megbocsátotta a ti bűneiteket. Krisztus által új életet teremtett, vége van az Ádám-tól örökölt átokkal tele régi emberi életnek, Krisztus halála és feltámadása által új világkorszak kezdődött: az Istennel való békének, a bűnbocsánatnak új korszaka. Lép-jetek be ebbe az új életbe az egyetlen lehetséges módon: a megtérésen keresztül! Ne-künk ilyen theologiai ízü, dogmatikus témákról kell szüntelenül beszélnünk, mint megté-rés és bűnbocsánat. Igen, mert a bűnbocsánat magában foglalja Krisztus egész művét és a megtérés magában foglalja a mi vele szembeni egész magatartásunkat. Krisztus bűn-bocsánatot szerzett, és ez azoké, akik megtérnek hozzá.

És akármennyire botránkoztató is, ezt az evangéliumot nem elég itthon hirdetni, ezt szét kell vinni az egész világba a pogányok közé. Ez a prédikálás egyben missziót, kül-detést is jelent. Nem lehet ezzel az evangéliummal megmaradni egy helyben, mint ahogy egyetlen örömhírrrel sem lehet helyben maradni, vinni kell, hogy mások is és sokan meg-hallják.

Ezt az evangéliumot Krisztus emberekre bízta: „Ti vagytok pedig ezeknek bizonyás-gai.” Mi gyenge emberek vagyunk a mi hitünkben, és igehirdetésünkben bizonyásgai annak, hogy Krisztus az, akiben az Ige testet öltött, mi vagyunk bizonyásgai annak, hogy az Írás egyetlen értelme ő, és mi vagyunk bizonyásgai annak, hogy ő az, aki bennünket megváltott. Ezt pedig nemcsak a hitünkben kell mint igaz bizonyásgot hordoznunk, ha-nem erről kell nekünk szólanunk is. Nemcsak a lelkipásztoroknak, hanem mindenkinek, mert az evangélium nem külön papí tudomány és mondanivaló, hanem minden keresz-tyén ember közös tulajdona.

Ennek a feladatnak a nagy volta megrettent minden őszinte keresztyén embert, de er-re a megrettenésre is jön a vigasztaló evangélium: „És ímé, én elküldöm titek az én Atyámnak ígérését; ti pedig maradjatok Jeruzsálem városában, míg nem felruháztatok mennyei erővel.” Ebben a versben Krisztus a Szentlélek kitöltetésére gondolt. Az igazi prédikációmondáshoz és -hallgatáshoz, éppen úgy, mint a Biblia megértéséhez, Isten Szentlelkére van szükség. Miért értelmetlen, unalmas, céltalan és üres a mi számunkra az igehirdetés hallgatása? Egyfelől azért, mert emberi gondolatokat keresünk benne, másfelől pedig azért, mert Szentlélek nélkül hallgatjuk. Tegyen bárki kísérletet: komoly imádkozásban kérje minden istentisztelet előtt Isten megvilágosító Szentlelkét maga és az igehallgató gyülekezet és az igehirdető számára, itt az Isten házában is vegye egészen komolyan, hogy istentiszteletünk feltétele a Szentlélek vétele, és minden bizonnyal meglátja, hogy mélyebb és mélyebb értelme lesz minden igehirdetésnek és igehallgatás-nak.

A mai Igénk prédikációra vonatkozó harmadik üzenete tehát az, hogy az igazi ke-resztyén prédikáció egyetlen tárgya az evangélium lehet csupán, s hallgatásának feltéte-le: a Szentlélek vétele.

IV.

Ezek után jogosan merülhet fel a kérdés minden hallgatóban, hogy miért küzd az egyház azért, hogy Krisztus testet öltése, a Szentírás és prédikáció Krisztussal és a Szentlélekkel való szoros kapcsolata minden kétséget kizárólag biztosíttassék a keresz-tyén egyházban. Mi volt az oka, hogy e kérdések körül olyan szörnyű harcok és küzdel-mek fejlődtek ki az egyházi élet múltjában?

Mindenekelőtt azt kell erre a kérdésre felelnünk, hogy az egyház ezekben a kérdésekben azért nem engedhet, mert ez a felfogás az igazság. Isten kijelentése maga tesz bizonyosságot a mellett, hogy Krisztus emberi testet magára öltött személy, a Szentírásban maga Isten tesz kijelentést a mellett, hogy a Szentírás kizárólag Krisztusban érthető meg és maga Krisztus jelenti ki minden kétséget kizárólag, hogy a keresztyén igehirdetésnek róla kell szólnia. A keresztyén élet és magatartás pedig ott kezdődik, hogy az ember komolyan veszi azt az igazságot, amelyet Isten kijelentett.

Másodszor jól kell látnunk, hogy a mai igehirdetésben érintett három kérdés szorosan összefügg és valójában egyetlen kérdés: Isten Igéje valóságának és hatásának kérdése. Istennek ugyanaz az Igéje, amely Krisztusban testet öltött, szól hozzánk a Szentírásban és a Szentírás alapján álló prédikációban. Az ó- és újszövetségi Szentírásban az Isten Szentlelke tesz bizonyosságot Krisztusról mint ma is élő és ható személyről a prédikációban. Krisztus testet öltése nélkül semmi értelme sincs a Szentírásnak, és semmi értelme sincsen a prédikációnak. Akkor egészen mindegy, hogy valamelyik filozófus vagy költő művéből vesszük fel a prédikáció textusát és annak alapján vezércikkekhez és esszékhez hasonló beszédeket vagy felolvasásokat tartunk prédikáció helyett. Ha ezeket az igazságokat feladjuk, egyben fel kell adnunk az egyházzal mint Krisztus testéről vallott felfogásunkat is, mert az egyháznak a feje nem lehet egy eszme vagy gondolat, hanem csakis egy személy.

És így érkezünk el a harmadik érvhez: a gyakorlati keresztyén élet érdekének biztosításához. Az egész keresztyén személyes élet, hit, bizalom, reménység, újjászületés, örök élet üres szavakká válnak, mihelyt Krisztusról nem mint személyről, hanem mint eszméről beszélgetünk. A Krisztus eszme vagy gondolat, a krisztusi szellem gyenge vigasztalást ad nekünk szorongó szükségünk, aggodalmaink, félelmeink, önvádjaink, a halál és a bűn ijesztő kísértései között. A megváltó gondolatok könnyű fajsúlyáról, eredménytelen bevételéről, orvosszerként való alkalmazásáról ma ki nem győződött még meg?! De Krisztus, ez a csodálatos személy, nemcsak akkor, amikor a földön volt, hanem ma is vigasztalást, bátorítást, csodálatos új erőt tud adni és csodálatos új erőt is ad. De ezt az erőt adást nem akárhogy, valami bizonytalan ködös úton, titkos gyűléseken vagy szeánszokon át, hanem a Szentírásban közölt Igéjében és az Írás alapján álló prédikációban adja Szentlelkének csodálatos munkáján keresztül.

A mai Igében a tanítványokról két állapot van feljegyezve. Megrémültek és féltek, amikor Krisztus közöttük megjelent, mert valami kísértetet láttak benne. Majd amikor Krisztus bizonyosságot tett saját magáról és megmutatta a maga testének valóságát, csodálatos öröm szállotta meg őket. A félelmet örömmé változtatta át Krisztus, amikor meggyőzte a tanítványokat a maga személyes valósága felől. A keresztyén emberek mindenkori és mai félelmét semmi és senki sem tudja elvenni, csak Krisztus maga, akinek személyes megjelenésével, személyes hatásával tűnik el a félelem és váltja fel helyét az öröm.

Mi a mi sok félelmünk és rettegésünk, bizonytalanságunk oka? Az, hogy Krisztus személyes valóságát nem tartjuk a legfontosabb keresztyén kérdésnek, nem keressük a Szentlelke világosságában az Írásban és a prédikációban a róla való bizonyágtételt. Annál sápadtabb, vérszegényebb, betegebb egy ember vagy egy korszak keresztyénsége, minél inkább elfelejti a Krisztus testet öltésének nagy csodáját, minél kevésbé keresi az Írásban és a prédikációban Krisztust, minél inkább meg akarja szabadítani a keresztyén beszédet, gondolkozást és hitet az ún. dogmatikus és teológiai fogalmaktól.

Amikor Jézus megjelent a tanítványok között, ezzel a szóval köszöntötte őket: Békesség néktek! Ilyen szót csak személy mondhat nekünk, mert az emberi eszmék békeség hirdetése egyben mindig háború is valakivel vagy valakikkel szemben. Ez a békeség

a mi igazi vágyunk, ezt óhajtjuk minden háborúságunk között, mert ez a békesség nem függ a külső viszonyoktól, ettől a változó világtól, ez a békesség a mennyország üzenete a háborgó földre. De ez az Ige itt adja nekünk ezt a békességet, amikor a szívünk fél, amikor tele vagyunk aggodalommal és rossz sejtelmekkel. Ezt a szót, ezt az egyetlen vigasztaló szót védi az egyház, amikor védi Krisztus, személy voltát, a Szentírás és a prédikáció Krisztusban fundáltságát. És mindezt azért teszi, hogy az Íráson alapuló prédikációban egyszer mindnyájan nektek szólóan, magától az Úrtól halljátok meg ezt az üdvözítő boldog szót: Boldogság nektek.

Ha ezt egyszer így, tőle meghallottátok, minden külső bajjal szemben megtartó erőt nyertetek, de ha meg nem halljátok, tovább kell hurcolnotok az élet szörnyű terheit. Ámen.

Orbán János

Megmentő szeretet

Alapige: Jeremiás 26,8; 38,12–13

Bibliaviasítás: Apostolok Cselekedetei 14,19–28

Ugye, atyámfiai, azt szeretnétek, hogy én azzal biztassalak titeket, hogy ha templomba jártok és imádkoztok, akkor kevesebb lesz a gondotok és több az örömtök, enyhülnek a nehézségeitek és boldogabb lesz az életetek?

Másképp van! Nem lesz kevesebb a gondotok, a nehézségeitek sem szűnnek meg. Sőt! Isten gyermekeinek több a nyomorúságuk: emberi oldalról nézve sokkal nehezebb az életük, úgy, hogy aki a könnyebbséget keresi, téved. Komoly csalódás éri azt, aki ezért és így közeledik Istenhez. Az viszont nem mondható, hogy kevesebb lesz az öröms boldogtalanabb lesz az Úr közelében. Egészen más az öröme annak, aki az Úrban örül, s a boldogsága az Istenhez való tartozás áldása. Így Isten gyermekei a nyomorúságban is örvendezők. Van tehát a keresztyén ember életének ebben a nagy feszültségében egy olyan áldott feloldódás és megoldás, hogy „akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk” (Róm 14,8).

Inkább legyen az életed megpróbált az Úrral, mint könnyű Isten nélkül. Úgy van, ahogy Pál apostol intette a híveket: „hogy maradjanak meg a hitben, és hogy sok háborúságon által kell nekünk az Isten országába bemennünk” (ApCsel 14,22). Ezek nem hangzatos szavak. Az Isten választottainak ilyen az életük. Istennek úgy az ó-, mint az újszövetségi szolgálói a maguk bőrén tapasztalták és küzdelmeikkel bizonyították ezt!

Mai istentiszteletünkön az Ige az Ószövetségből Jeremiás gyötrelmeit, az Újszövetségből Pál apostol küzdelmeit állítja elénk. Ha figyelmesen olvassuk az alapigét, megállapíthatjuk, hogy minél hívőbb valaki, annál megpróbáltatottabb az élete. „Mert akit szeret az Úr, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad” (Zsid 12,6).

Ezek a példák szinte elrettentenek a keresztyén lélettől. Ha Istennek a legkiválóbb szolgálóival így elbánhattak ellenségeik, mi értelme a szó evangéliumi értelmében keresztyénnek lenni? Mégis van, és igazán csak az ilyen életnek van értelme, mert az ilyen ember van útban Isten országa felé, és csak így nyerheti el az üdvösség koronáját.

Sokkal komolyabb dolog a Krisztus követése, mint ahogy azt az emberek – még az általában elég jó egyháztagok is – elképzelik. Akik az Urat szolgálják, azoknak nem sikerekben, hanem megpróbáltatásokban gazdag az életük. De a drágagyöngy is könnyből születik. Hogy is olvassuk a Péter levelében? „Minthogy azért Krisztus testileg szenvedett, fegyverkeztek fel ti azzal a gondolattal, hogy aki testileg szenved, megszűnik a büntől” (1Pt 4,1). Az Ige azonban nem bármilyen szenvedésre utal, hanem arra,

amelyik az Úr szolgálatáért éri a hívőt. Ennek különösképpen az Ige szolgálói vannak ki-téve, de ezek alól a gyülekezet tagjai sem mentesek.

De hát miért nem alkalmazkodnak az emberekhez? Mert Istenhez kell alkalmazkodniok! Jeremiással történt valami, amit ő így mond el: „Rávetél, Uram, engem és rávettem” (Jer 20,7). „Ha szavaidat hallattad, én élveztem azokat, a te szavaid örömömre váltak nékem és szívemnek világosságára” (Jer 15,16). Azóta örökös küzdelem az élete. Érzí, látja, tudja, hogy valósággal tövis a többiek számára. Így panaszkodik: „Jaj nékem, anyám, mert versengés férfivá és az egész föld ellen perlekedő férfivá szültél engem” (Jer 15,10). De hát miért nem hagyja abba? Aki nem próbálta, az nem tudja, hogy nem lehet! Jeremiás megpróbálta: „Azért azt mondom: nem emlékezem róla, sem az ő nevében nem szólok, de mintha égő tűz volna szívemben, az én csontjaimba rekesztve, és erőlködöm, hogy elviseljem, de nem tehetem” (Jer 20,9). Micsoda lelki vulkán éghetett benne, mely időről időre kitörhet belőle. Csak következtethetünk erre, amikor így fakad ki: „Miért nem ölt meg engem az én anyám méhében, hogy az én anyám nekem koporsóm lett volna? Miért is jöttem ki az én anyámnak méhéből, hogy nyomorúságot lássak és bánatot, és hogy napjaim gyalázatban végződjenek?” (Jer 20,17–18)

Én nagyon megértem Jeremiást. Reá azt bírta az Úr, hogy az Igét hirdesse. Nem tehetett egyebet. Ahogy Péter és János apostol is mondotta: „Nem tehetjük, hogy amiket láttunk és hallottunk, azokat ne szóljuk!” (ApCsel 4,20) Ez hevítette Pál szívét is szolgálat közben. S ha egészen kicsiben is, de ez a szikra ott van minden hívő szívben, s nemegyszer fellobban. Aki ezt észreveszi és az Úr gyermeke, örül ennek a lángnak.

Isten Igéje ma is hangzik, elsősorban nektek, akik rendes templombajárók vagytok. Jeremiás is az ilyeneknek prédikál. Mit bizott rá az Úr? „Mondd el azoknak, akik imádkozni járnak az Úr házába mindazokat az igéket, amelyeket parancsoltam néked, egy szót se hagyj el” (Jer 26,2). Isten szolgája kényszerhelyzetben van! Isten Lelkének kényszere alatt áll és él.

Meghallgatni meghallgatják, de milyen hatást vált ki a prédikációja? A legrosszabb, amikor semmilyen. Akkor vagy a prédikálóval, vagy a hallgatókkal, vagy mindkettővel baj van! Amikor ellenzenvet ébreszt, az azt jelenti: érintette, nem hagyta közömbösen a hallgatókat. Nem volt rossz az igehirdetés, annak ellenére, hogy nem tetszett.

Jeremiást meghallgatták. De „mikor elvégezte Jeremiás a beszédet, amelyet az Úr parancsolt vala mind az egész néphez szólnia, megragadák őt a papok és a próféták és az egész nép, mondván: halállal kell lakolnod!” Kik ragadták meg Jeremiást? A vallásoskodók.

És mi történt Pál apostollal? Az a sokaság, amelyik nemrég még istenítette, rárohant és megkövezte. Megértették, hogy a prédikációt nem lehet kényelmesen hallgatni. Az Ige elevenükbe vág. Az igazi prédikáció megöli az őembert, de az nem akarja hagyni magát!

Te hogy hallgatsz az Igét? Érzed-e, hogy van valami közöd hozzá? Elfogadod, vagy visszautasítod? Kritizálsz, vagy bosszant és el akarod hallgattatni?

Akik azt várják a prédikációtól, hogy őket igazolja, tévednek. Az Ige Istent igazolja, nem az embert! Az ember nemegyszer annyira elégedett önmagával, hogy felháborodik a prédikáción; hogy lehet neki vagy róla ilyet mondani!?

Nem tetszett, ahogy Jeremiás beszélt; az sem, ahogy Pál prédikált. Néha ma sem tetszik az igehirdetés a hallgatóknak. Nem az, ahogy mondta, hanem amit mondott. A hangsúly valóban azon van: mit mondott? Könnyen megtalálják a módját: elhallgattatni a prófétát, az apostolt, az Igét. Nekünk ez nem kell! Megdöbbenő, hogy hogyan is válthat ki ekkora ellenzenvet az Ige. Ébreszthet-e valaki lelkében gyűlöletet a prédikáció? Igen. Jeremiást azért ragadták meg: „Halállal kell lakolnod!”

Ez a gyűlölet akkor érte el a tetőfokát, amikor ez az ember Isten Fiára nemcsak kiáltotta a „fészítsd meg”-et, hanem keresztre is szegezte őt!

Így érthető, hogy István vértanúra is fogaikat csikorgatva rohantak rá, és hogy Pál apostolt is megkövezték. Ez a göröngyös, tövises út vezet az Isten országába.

Jeremiást többször bebörtönözték. Csodálatos az az állhatatosság, amellyel folytatta szolgálatát. Ennek a magyarázata az, amire már szolgálatának megkezdésekor figyelmeztette őt az Úr: „Viaskodni fognak ellened, de nem győznek meg téged, mert én veled vagyok” (Jer 1,19). Amikor utoljára a tömlöc pitvarában levő verembe dobták, a király szolgálója, Ebed-Melek, a szerecsen könyörült rajta. Egy fehér szívű fekete a fekete szívű fehérek között! Kötelet vitt, és segítőköt is szerzett, hogy kihúzhassa Jeremiást a veremből. Van valami különösen megkapó ebben az Ebed-Meleken, ahogy régi ruhadarabokat és elszakadozott posztókat visz és bekiáltja Jeremiásnak: tedd ezeket a régi elszakadozott ruhadarabokat a hónod alá, a kötelek alá! Nem lett volna elég a kötél? Ezek a rongyok, amelyekkel kibéleli a szerecsen szeretete a próféta nyomorult testét, annak a jele, hogy Ebed-Meleket erre a szolgálatra az Úr indította. Nem az embertelenséggel szemben az emberség, hanem a hitetlenséggel szemben a hit az, amikor egy szolga vállalja a kockázatot a fejedelmekkel szemben Isten emberéért. Vajon nem kellene-e hogy összeszedjük néha mi is régi lelki rongyainkat, feslett szeretetünk maradványait, hogy nyilvánvaló legyen az Úrhoz való tartozásunk s az egymással való hitbeli közösségünk?

Kivonták azért Jeremiást köteleken. Akit Isten életre ítél, azt nem semmisítheti meg a világ! Még a halálból is kihozza az övéit Krisztus által. De nekünk is van tennivalónk egymásért.

A megkövezett Pált kivonszolták a városból, mert azt gondolták, hogy meghalt. Vajon nem jutott-e eszébe Pálnak István vértanú megkövezése, amikor az első követ feléje dobták? Egyes magyarázók szerint Pál akkor ragadtatott el a harmadik évig – a paradicsomba –, ahogy 2Kor 12,3–4-ben mondja, mint ahogy István is megkövezésekor látta az egeket megnyílni.

A legkeservesebb próbák közt mutatja meg az övéinek magát az Úr!

Ahogy Jeremiásnak Ebed-Meleket, úgy rendelte Isten Pálnak a hívő testvéreket, akik körülvették. A Pál megkövezését megakadályozni nem tudták, de kitarottak mellette. A legnehezebb körülmények között sem hagyták magára, s a gyülekezet tagjai felkarolták, mint Ebed-Melek Jeremiást. Nemcsak a gyülekezetnek van szüksége a pásztorra, hanem a pásztornak is a gyülekezetre. Hogy kikből áll a gyülekezet, az éppen a legnehezebb próbák közt lesz nyilvánvaló. Ezek az Ige köré tömörülnek.

Jeremiást kivonták köteleken, és tovább prédikált. Pált körülvették, aki felkelvén, bement a városba és folytatta az ige hirdetést.

Nem is lehet, nem is szabad ezt abbahagyni. Folytatni kell a világ végezetéig! Ámen.

Sándor Endre

Vámosújfalú, Magyarország

A hit az élet alapja

Alapige: Máté 21,21–22

Bibliailvasás: Máté 21,18–27

Isten akarata, hogy erőt, segítséget, szeretetet sugározzunk.

Milyen erőtlenek, csüggedtek körülöttünk az emberek! Az a fájó azonban, hogy nemcsak a hitetlenek, nemcsak a templomkerülők, hanem a mieink, a gyülekezetünk tagjai is azok. Miért olyan erőtlen a keresztyénség? Miért olyan erőtlen a reformátusság?

Miért nem tudunk határozott célt, kivezető utat mutatni, reménységet adni a világnak, népünknek?

Talán az a legnagyobb bajunk, hogy sok keresztyén ember számára a hit csak járulékos elem az életében. Mert hogy is gondolkozunk? Van először is a család, a munkahely – ha van –, azután a sok házkörüli munka, és majd valahol a sor végén jelentkezik az egyház, a templom, az Isten, a hit. Ma az Úr Jézus arra figyelmeztet bennünket, hogy a hit kell hogy az életünk alapja legyen, s aztán ebből következik automatikusan minden más!

1. Ebben a felolvasott két rövidke versben Jézus a fügefá elszáradásán csodálkozó tanítványoknak kétszer is hangsúlyozza a hit fontosságát! S most kérdezzük meg magunktól: Rendszerben van a hitünk? Tudunk mi hittel, kételkedés nélkül imádkozni? Tudunk mi Istentől hittel kérni? Egyáltalán, mit csinálunk, amikor összeomlik körülöttünk a világ? Mit teszünk, amikor nem látunk kiutat? E héten megszólaltattak a rádióban ismert televíziós és rádiós embereket, hogy mit tesznek, amikor fáradtak, amikor valami vagy valaki felidegesíti őket, vagy ha egyszerűen kiborulnak.

A válaszok körülbelül tükrözték a mai magyarországi emberek gondolkodását. Valahogy így hangzottak: – Beülök az autóba és vezetek, csak úgy céltalanul. Ez megnyugtató – mondja egy hölgy. Egy ismert sportriporter elmondta, hogy fogja a kutyáját és viszi sétáltatni, találkozik emberekkel, s ez helyrebillenti az egyensúlyát. Van, aki ilyen esetben a volt középiskolai tanárához rohan, neki mondja el fájalmát, s aztán minden helyrejön. Volt persze olyan is, aki elmondta, hogy ő vallásos és nehéz helyzetekben imádkozni szokott. Másik a Bibliát olvassa – természetesen kritikával, tette hozzá gyorsan. Egy ismert TV-riporter elmondta, hogy őt már mindenki elárulta, Istenben nem hisz, ha gondjai vannak, csendet keres, s csendben medítál, a lelkiismeretére hallgat, s még sohasem csalódott.

Ebből tulajdonképpen az tükröződik, hogy nagyon sok személy pótcselekvést végez. S valóban, vannak olyan igazi értékek, amelyeket az ember tud nélkülözni egy ideig, s van, ami miatt kegyetlenül szenved. Pedig Jézus nem zárja ki az akkori és a mai tanítványok életéből még a csodát sem, ha nem kételkednek és hittel imádkoznak. Mert az imádság, a hit és a csoda – az Úr Jézus Krisztus szavai szerint – összetartoznak. Már több alkalommal aláhúzta Jézus az imameghallgatás bizonyosságát. Elmondta, hogy „kérjétek és adatik néktek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitattik nektek...” (Mt 7,7 s köv.) S milyen fontos Jézusnak az emberi élet! „Ha pedig a mező fűvét, amely ma van és holnap kemencébe vetik, így öltözteti az Isten, nem sokkal inkább titeket, kicsinyhitűek” (Mt 6,30). Jézus több alkalommal ostromozza környezete kicsinyhitűségét. Hányan mondják, hogy hisznek, s mégis ezerféle módon próbálják biztosítani az életüket! Mert nem bízik teljes egészében az élő Istenben! Amikor Péter meglátja Jézust a tengeren jární, s ő is nagyon szeretné ebben is követni a Mestert, s amikor Péter süllyedni kezd, Jézus ezt mondja neki: „Kicsinyhitű, miért kételkedel?” (Mt 8,26) A tanítványok aggodalmaskodó tanakodását Jézus ezzel szakítja félbe: „Mit tanakodtok magatok közt, ti kicsinyhitűek, hogy nincs kenyeretek!” (Mt 16,8 s köv.)

Ezek mind-mind azt hangsúlyozzák, hogy hitünkkel egyedül Isten hatalmára figyeljünk, hogy a belé vetett bizalmunkat a világ elemeire való pillantás ne kisebbitse. Jakab apostol is arra bátorít, hogy az imádkozó ember „hittel kérje, semmit sem kételkedve, mert aki kételkedik, az olyan, mint a tenger hulláma, amelyet a szél sodor és ideoda hajt” (Jak 1,6). A csoda gyökere az imádkozás, a kételkedés nélküli imádkozás. A kételkedés nélküli imádkozás az alapja annak, hogy az emberi élet megváltozzon. Mert az is csoda, hogy a reménytelen reménységet találjon. Jézus prófétai cselekedetei-

vel s az igazi, kételkedés nélküli imádsággal a tanítványi kör hitét kívánta és kívánja ma is erősíteni!

2. „Amit imádságban hittel kértek, meg is kapjátok.” Hogy is van ez? Lehet csak úgy hit nélkül imádkozni? Nem mindig hittel imádkozunk? Sajnos nem, s bizonyára tudta ezt Jézus is. Elnézem a hittanosokat, s olykor esténként a saját gyermekeimet is, amikor lefekvés előtt énekelünk, elmondjuk az esti imádságot és az Úr imádságát. Sajnos sok esetben gépiessé, megszokottá válik ez az imádkozás. S ez nemcsak a gyermekekénél, hanem a felnőtteknél is óriási veszély. Rutinszerűen mondunk imaszövegeket, amelyeket kicsiny korunkban megtanultunk. Jézus azt szeretné, ha önállóan, a saját életünk problémáit, a mi mai gondunkat vinnénk oda az Úr elé! Próbáljuk meg mától fogva még a Miatyánkot is úgy elmondani, hogy minden kérését átgondoljuk s átültetjük az életbe is. Például mi is megbocsátunk az ellenünk vétőnek! S elfogadjuk, hogy legyen meg az Isten akarata az életünkben! S nem lázadozunk ellene, hanem hittel mondjuk: „Legyen meg a te akaratod!”

Testvéreim, a hit éltet, de hit nélkül nincs jövőnk! Természetesen tudjuk, hogy hisznek mások is, hisznek más világvalláshoz vagy más felekezethez tartozók is. De vigyázzunk, mert Jézus éppen arra tanít, hogy a hit nem valami határozatlan, általános bizalom Istenben, hanem eredeti, igaz és valódi bizalom, aminek határozott iránya van. Mert hittek a Jézus körüli zsidók is. Sőt büszkéek voltak hitükre. Azt is tudom, hogy mi is hiszünk, te is hiszel, hisz a mai gyülekezet is. De mit használ ez az általános hit? Hisz nem tehet és nem használ semmit az a hit, amely nem a Jézus melletti döntés. Az igazi hit az ő teljes megragadása, a valóságos, élő hit, mely mindig egy meghatározott helyzetben igazolódik! A Jézusba vetett élő hit képes „hegyeket mozdítani”, életeket átalakítani!

3. Ez a mindennapi életben úgy néz ki, ahogy például Selma Lagerlöf leír egy legendát arról a lovagról, aki a Szentföldön járt s a Jézus üres sírjánál egy gyertyát lángra gyújtott, s ezt a lángot szülővárosába, Flórencebe akarta elvinni sértetlenül. Ahhoz, hogy ez a terve sikerüljön, a lovagból teljesen új ember lett. A harcos, amikor útközben rablók támadták meg, nem védekezett. Engedte, hogy szabadon tegyék, amit akarnak, csak a nála lévő égő gyertya fényét ne oltsák ki. Ezek elvették a felszerelését, a lovát, az értékes fegyverét, a pénzét és mindenét. Egy nyomorult gebét adtak paripája helyett. Ezen lovagolt sok kaland közepette szülővárosába. A lóra is fordítva ült, hogy testével védje a széltől a lángot. Amint az utcagyerekek meglátták, bolondnak tartották, s megpróbálták eloltani a nála lévő fényt. Csodával határos, hogy megmaradt a láng, hogy végre a domban meggyújtott vele egy gyertyát. Az érdeklődőknek és a csodálkozóknak elmondta: – A gyertya lángja igényli, hogy az ember másként éljen s valahogy másként gondolkozzék. Egyetlen pillanatig sem lehet a gyertyavilágot magabiztosan vinni. De nem csak én óvtam a lángot, hanem a láng is tengernyi veszélytől mentette meg az életemet!

Testvéreim! Isten az ő fényét, világosságát – a Golgota melletti üres sírtól származó élő hitet – bízta ránk. Amennyiben ezt tovább akarjuk adni a körülöttünk lévőknek, az egyháztól elidegenedett testvéreinknek, akkor először nekünk magunknak kell megváltoznunk s tekintetünket a helyes cél felé kell fordítanunk.

Pál apostol is erre hívta fel Timóteus figyelmét: „Az egészséges beszéd példájának tekintsd, amit éntőlem hallottál, a Jézus Krisztusban való hitben és szeretetben. A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által” (2Tim 1,13–14).

Könyörögjünk a Jézusba vetett hittel, kételkedés nélkül erőért, megújulásért, reménységért, igaz célokért népünk, egyházunk és a magunk számára, s azzal a hittel kérjünk, hogy meg is adatik nekünk, amit kérünk! Ámen.

Vasárnap délutáni prédikációk

Boross Géza

Budapest, Magyarország

Hogy szeretetre neveljen...

Alapige: 1Korinthus 11,33–34

A múltkor, az egyik úrvacsorai istentiszteletünk után, az én egyik legrégebb és leghűségesebb igehallgatóm, a nagyobbik fiam mondotta: „Édesapám! Én most fedeztem fel csak igazán az úrvacsora gazdagságát. Sokáig azt gondoltam, hogy az úrvacsora csak ez ad: békét, bocsánatot, kegyelmet. Most látom azonban, hogy többet is tesz ennél, kötelez! Éppen azért, mert kegyelmet ad, elkötelez a szentebb és tisztább életre.” Talán felesleges is mondanom nektek, milyen örömet jelentett számomra ez a visszhang. Mert ha a lelkész fia, aki állandóan ebben a légkörben mozog, eljuthatott erre a felfedezésre, mennyivel inkább a gyülekezet tagjai, akikhez mindig könnyebben talál utat az ige, mint az igehirdető közvetlen környezetéhez.

Hogy pedig itt milyen fontos felfedezésről van szó, azt mutatja az oly sokat emlegetett korinthusi gyülekezet. Amikor Pál a korinthusi leveleket írja, a gyülekezetben éppen erről felejtkeztek el a hívek, hogy ti. az úrvacsora „kötelez” is valamire. Éspedig arra, hogy amikor esténként összejönnek a „kenyér megtörésére”, várják meg egymást. A gyülekezetnek ugyanis sok olyan rabszolga tagja volt, akik nem tudtak mindig időben érkezni. A többiek, akik ráértek, ettek, ittak, s így az úrvacsora együttlakmározássá fajult. Pál szerint a gyülekezet sok problémájának itt van a végső gyökere. Ott, hogy kevés a szeretet. Nem várják meg egymást. Holott az úrvacsora ott Korinthusban konkrétan erre kötelezett volna: „Egymást megvárjátok!” S hogy itt mennyire nem mellékes dologról van szó, abból derül ki, amit Pál ír: „Ezért van tikóztetek sok erőtelen és beteg...” Ebből világosan következik az a felismerés, hogy az úrvacsora elkötelezésének felfedezése nem csak „lelki” kérdés, hanem a fizikai erőnlét egyik alapvető lelki feltétele. Ezért amikor most Isten arról kíván beszélni velünk, hogy mire kötelez az úrvacsora, akkor segíteni akar rajtunk. Hozzásegíteni az egészségesebb, vidámabb keresztyénséghez. Ezért üzeni ma azt, hogy az úrvacsorával a Lélek szeretetre neveli az úrvacsorázó gyülekezetet.

Igen, de hát – kérdezhetné valaki, s legyen is ez az első kérdésünk ma – miért van ez így? Miért kötelez bennünket az úrvacsora egymás iránti szeretetre és megbecsülésre? Úgy gondolom, a magyarázat egészen világos és érthető: azért, mert az úrvacsorában minden alkalommal, újra meg újra Isten szeretete tölteti ki reánk. Éspedig nemcsak Isten ígéreteiben élő, szavakba öltöztetett, mintegy „elméleti síkon” gyakorolt szeretete, hanem a Jézus Krisztusban megmutatott, összesűrített, kifejezett szeretete. Az a szeretet, amit Jézus Krisztus árasztott magából a körülötte élő emberekre. Miért olyan meglepetés ez a szeretet?

Először azért, mert ez a szeretet törődik a mi testi életünk minden kérdésével. Úgy, ahogyan törődött az ötezer ember kenyerével. A Bartimeus vakságával. A tizennyolc éve meggörcbedt asszonnyal. A kapernaumi százados nagybeteg szolgájával. Igen, Isten szeretetében ez a meglepő. Vannak emberek, akikkel nem beszél „lelki dolgokról”, hanem beszéd helyett enyhíti az éhséget, gyógyítja a betegséget, megnyitja a szemet, lábra állítja a sántát. Mert az Ige „testté” lett. Tehát átérzi a fájdalmat, a remegést, a gyötrelmet. Bizony, Isten szeretete sokszor nagy meglepetés a túlon túl „lelki” ember számára.

De ez a szeretet mindig meglepetés a túlságosan testi ember számára is. Ez lett nyilvánvalóvá akkor, amikor pl. egy gutaütöttet hoznak Jézus elé. Egy mozdulatlan, nehéz, masszív testet, s ő lelki oldalról gyógyítja meg a beteget: Megbocsáttattak néked a te bűneid – mondja. Miért meglepetés ez? Azért, mert az emberek nem tudják, hogy 1. milyen sok bajt csinálhat életünkben a bűn, hogy 2. Isten bűnbocsátó Isten és 3. a bűnbocsátat gyógyító erő. De íme, Jézus mindezt egyszerre megmutatja. Ezt szemlélteti, bizonyítja most az úrvacsorával is. Mi a magyarázata annak az erőnek, békének, öröme-nek, amit az úrvacsora áraszt? Az, hogy az úrvacsora Isten szeretetének a transzparensze. Valami olyan, mint a „kvarclámpa”: behozza a szobába a gyógyító ibolyántúli sugarakat. Isten szeretete így sugárzik reánk. Isten testet, lelket, szellemet átható szeretete az úrvacsora egyik nagy titka.

És az, hogy az úrvacsorában Krisztus alkalmazkodik az emberhez. Odahajol hozzánk. Fontosnak tart minket. Nem hangsúlyozza a különbséget. Ezért tanácsolja Pál: „Egymást megvárjátok.”

II.

De mit jelent ez az apostoli intés a gyakorlatban? Milyen szeretetre kötelez az úrvacsora?

Először is „alkalmazkodó” szeretetre. Mivelhogy az igazi szeretet mindig alkalmazkodó szeretet. Mindig annak kell alkalmazkodnia a másikhoz, aki valamilyen előnyben van a másikkal szemben. Mindig annak kell alkalmazkodnia, aki tehetősebb, ügyesebb, erősebb, gazdagabb, egészségesebb. Azaz arról van itt szó, amit a szent énekköltő így fogalmazott meg: „Ha botlanak a gyöngék, segítsen az erős! Hordjuk, emeljük önként, kin gyöngesége győz.” Azaz ne mondd azt, hogy téged nem érdekel. Nem a te ügyed. Nem a te „asztalod”

Másodszor „szolidáris”, együttérző szeretetre. A keresztyén élet nem minősített elkülönülés a többiektől. Azaz tarthatatlan a korinthusi gondolkodás, miszerint van egy „elit” réteg és van egy „plebs” rétege a gyülekezetnek, s az elitnek nincs szüksége a plebsre. Egészen jól megvannak magukban is. Egymást megvárjátok, mert Krisztusban nincsenek „szintek”. Ezért nincs „külön imaközösség”, exkluzív imaközösség, csak hívő úrvacsora van. Mert ha van, akkor a gyülekezetben, sőt az exkluzív közösség tagjai között is egyre több az erőtelen, a beteg.

Harmadszor tehát az úrvacsora „felelős” szeretetre nevel, éspedig nem csak gyülekezeti vonatkozásban, hanem az egész egyház vonatkozásában. Az úrvacsora nemcsak hívő ember és hívő ember között teremt láthatatlan és látható közösséget, hanem gyülekezet és gyülekezet között is. Ezért nem mindegy, mi történik a többi gyülekezetben. Hogyan birkóznak terheikkel? Van-e fűtésük, világításuk, gondozzák-e az öregeket, betegeket, egyáltalán hitben vannak-e? És nemcsak a határokon belül, hanem azokon kívül is? Ezért nem mindegy, mi van az erdélyi református testvéreinkkel. Erre a felelős szeretetre nevel az úrvacsora. Mi egyelőre nem sokat tehetünk, hiszen magunk is szegény, küzdő kis gyülekezet vagyunk. De egyet tehetünk, imádkozhatunk értük.

III.

Milyen perspektívája van ennek a szeretetnek? Isten türelmes, hosszútűrő, várakozó szeretetének a felragyogása a horizonton. Isten azért int egymás megvárására, mert ő sem tesz mást, csak vár. A 2Pt 3,9 szerint: „hosszan tűr érettünk, hogy mindenki megtérésre jusson.” Íme, Jézus megvárja, amíg felébredsz, eszmélsz, megtérsz, s csak azután érkezik meg ítélni eleveneket és holtakat. Tanuljunk várni tőle. Ebben segít az úrvacsora, „amíg eljövend” a mi Urunk. Ámen.

Boross Géza
Budapest, Magyarország

Hogy hálaadásra neveljen...

Alapige: 2Korinthus 4,15

Az itt jelenlevők közül bizonyára többen emlékeznek arra, hogy a harmincas években milyen nagy esemény volt hazánkban az „eucharisztikus kongresszus”. Én egészen fiatal gyerek voltam, mégis jól emlékszem, mennyit beszélt a rádió, sőt református presbiter édesapám és hívő nagyanyám is az „eucharisztikus kongresszusról”. Nem véletlenül, mert ez a kongresszus a harmincas évek magyar katolicizmusának a tömegtüntetése (ma azt mondanák, hogy „demonstrációja”) volt. Úgy emlékszem, hogy a világ minden részéről voltak vendégeink és a pápai nuncius nem kisebb valaki volt, mint Pacelli bíboros, a később annyit emlegetett XII. Pius pápa. Nagy esemény volt ez akkor hazánkban. Mégis tulajdonképpen egyetlen konkrét eredménye maradt, megszokottá vált a magyar fiúlek számára ez a görög szó, hogy eucharisztia.

Azt valószínűleg kevesebben tudják kis hazánkban, hogy az eucharisztia szó eredeti jelentése annyi mint „hálaadás”! S hogy római katolikus testvéreink, amikor ezt a szót használják, a miséjükre gondolnak, melynek lényege az úrvacsora. Egy Ignatius nevű egyházatya nevezte először az egyháztörténetben eucharishtiának az úrvacsorát. Az ő nyomán nevezik így katolikus testvéreink a misét. Természetesen arról, hogy az úrvacsora mennyiben eucharisztia, már magával Ignatiusszal is lehetne vitatkozni. Mert hiszen végül is az úrvacsorában mégsem az ember ad valamit Istennek, hanem éppen hogy Isten adja önmagát az embernek. De arról nem lehet vitatkozni – s éppen ez az, amit ma szeretnék prédikálni néktek –, hogy az úrvacsora hálaadásra nevel. Éppen azért, hogy nem tőlünk vesz el valamit, hanem inkább nekünk ad valamit. De menjünk sorjába, s így próbáljuk megérteni az úrvacsora üzenetét: Adjatok hálát az Istennek!

I.

Először is azt vegyük észre, milyen időszerű az úrvacsorának ez az ösztökélése: adjatok hálát az Istennek! Ezzel természetesen nem azt akarom mondani, hogy teljesen hiányzik szívünkben a hálaadás. Megvan az olykor-olykor. Egy nagyon várt kisgyermek születése után, egy halálos betegségből való felgyógyulás után, valamilyen nagy sikerélmény után el-eltölt még bennünket az őszinte hálaadás érzése. Ámde nem tölt el állandóan. Nem a hálaadás érzése tölt el. Hálaadás helyett inkább morgunk, zsörtölődünk, elégedetlenkedünk, olykor még el is kanyarítjuk, úgy igaz magyar módra... Hol van itt a hálaadás? És miért? Egyszerűen azért, mert elfelejtkezünk arról, amire mai igénk tanít: „Minden tiérettetek van, hogy a kegyelem...” Mi minden van érettünk?

Érettünk van mindenekelett az igehirdetői szolgálat. Milyen érdekes, hogy Pál itt az apostoli szolgálat nehézségeivel szemléltet. Amit nekünk el kell viselni – írja –, az tiérettetek van. S ez ma is így van. Mert mondjátok: van-e szájalmasabb figura az ún. modern társadalomban, mint a lelkész, és feleslegesebbnek látszó intézmény, mint az egyház? Ti nem tudjátok, kedves testvérek, hogy nekünk lelkipásztoroknak az ún. értelmiségi réteg részéről mennyi mellőzést, lenézést, fölényes mosolyt kell lenyelniük. Sokszor átélem, hogy amikor egy-egy ilyen fölényes modern intellektuel betéved a dolgozószobámba, ott a polcon felfedezi a doktori disszertációm, elkéri, belelapoz és látja, hogy tele van német, görög, héber idézetekkel, utalásokkal, aztán kezdi vizsgálni a könyvtáramat, hogyan kezd el pislogni és dadogni, hogy „elnézését kell kérnem, tiszteletes úr, de én nem tudtam, hogy ön ilyen tudományos ember...” Miért kell nekünk ilyen

helyzetbe kerülni? S ha nincs ilyen találkozás, úgy tűnni fel a mai világ szemében, mintha mi volnánk a legelmaradottabb emberei a társadalomnak? Miért kell ennek ellenére lelkesen végezni a szolgálatot? Lótni, futni? Készülni? Prédikálni? Vitázni? Nemegyszer valósággal koldulni egy kis adományt „az egyház közönséges szükségeire”? Tiérettetek, testvéreim. Azért, hogy legyen egy kis templom itt a belváros és a külváros határán, ahol te ígét kaphass, csendes, gyógyító lelki műtétéken essél át, hogy ne csak ideggondozóba járj, hanem jöhess ide a „lelkigondozóba” is rendszeresen, ahol újra meg újra találkozhassál a „kegyelemmel” Ez van teéretted.

De gondold el, ezen túl mi minden van még teéretted! Milyen ajándékai vannak a gondviselésnek a számodra? Míd van, amit ne úgy kaptál volna? Gondolj csak arra, hogy neked van családod. Hány embernek még ellensége sincsen már! Él ismeretlenül a világban, mintha nem is létezne. Aztán te még dolgozhatsz! Hányan dolgoznának még szívesen. De nem lehet, nincs rá többet szükség. Leülhet a gyárkapuval szemben, és nézheti reggel a befelé, délután a kifelé áradó tömeget, melynek nemrégén még maga is része volt. Teneked még telik ruhára, könyvre, hétvégi házra! Kocsira! Vagy hogy egy egyszerű példát mondjak, te még ki tudod fizetni a villanyszámlát! Tudod te, milyen nagy ajándék ez? Nemrégén olvastam egy Nyugat-Németországról szóló könyvet. Ott találtam ezt az elgondolkoztató adatot. A világhírű német városban, Frankfurtban az ún. kolóniákon havonta százaknál kapcsolják ki a gázt és a villanyt, mert ezek az emberek, családok nem tudnak fizetni. Te meg itt a sok sebből vérző Magyarországon? Nem indokolt az úrvacsora figyelmeztetése, istenkritika helyett adjatok hálát az Istennek?!

De hogy mennyire igaz Pál apostol szava, hogy csakugyan minden tiérettetek van, azt mindennél jobban maga az úrvacsora mutatja. A kenyér és a bor, mely nem Pálnak a gyülekezetért hordozott apostoli, igehirdetői vesszőfutásaira utal, hanem Jézus Krisztusnak a világért hordozott golgotai szenvedéseire. Ez az, amit nem szabad soha, egy percre sem elfelejteni. Miért szenvedett Krisztus? Miért vitté tántorogva a keresztet? Miért engedte oda magát felszögezni? Miért maradt fenn a kereszten? Két gonosztevő között? Gyűlölködő, gúnyolódó tömeg fölött? Istentől is magára hagyatva? Miért? Tiérettetek – hangzik az ige felelete. Hogy el tudunk mi feledkezni arról, mit tett értünk a Krisztus. Bezzeg az a francia parasztember, aki helyett a tizedelésnél a papja lépett ki a sorból, harminc éve egyetlen évben sem felejtkezik el. Mindig van friss virág az önfeláldozó plébános sírján. A paraszt teszi oda meg a családja. Ezek az emberek tudják, mit tett értük a pap. És mi? Elfeledkezhetünk a mi Főpapunkról? Ott az ő keresztyén lehet látni igazán, mit is jelent igeink: minden tiérettetek van, hogy a kegyelem sokasodva...

II.

Itt az ideje, hogy rátérjünk immár alapigénk másik nagy tanítására, hogy ami értünk van, mi célból van. Miért vesznek körül Isten testi, lelki ajándékai? Miért van megterítve most is ez az asztal? Azért, hogy úgymond „sokasodjék a kegyelem” Ezért is nevezték eleink az úrasztalát hangsúlyozottan a „kegyelem asztalának” De hát miért olyan nagy ajándéka Istennek a „kegyelem”?

Először azért, mert a kegyelem annyi mint „bűnbocsánat”! Hogyan is mondja Illyés Gyula? „Hiába ellenem ütés vagy átok, szörnyű a fegyverem, a végén megbocsátok.” Igen, a megbocsátás mindig meglepetés. „Szörnyű” fegyver, mert erre nem számít az ember. Amit nem ér el ütés, átok, szidás, nemegyszer eléri a bűnbocsánat. S itt nem az emberi pedagógiát kell mértékül venni. Hanem az isteni pedagógiát. Volt-e valóban megrendítőbb élmény a világon, mint amit a tékozló fiú élt át az atyai bocsánat pillanatában? Akkor foszlott szét régi, elrontott élete, s kezdődött valami nem is álmodott új. Ezért ne higgyetek a slágerromatikának: „Fizetek, főúr, volt egy feketém s egy életem,

mit elrontottam én...” Elrontott életek? Halljátok meg az evangéliumot: Megbocsáttattak neked a te bűneid. Fordulj te is szívedben a te Atyád felé. Ő fizette helyetted a bűneid adóját. „Fizette értünk az árt” – mondja az úrvacsorai ének. Ez a kegyelem. Ezért akar részesíteni benne az Úr.

És azért, mert a kegyelem annyit jelent, mint „imameghallgatás”! Kifognék az időből, ha kezdeném sorolni, hány de hány imádságom talált meghallgatásra a kegyelem királyi trónusa előtt. Hát ha még az imádság hőseit, Ábrahámot, Dávidot, Illést kezdeném mondani. Idő szűkében hadd idézzem csak a Zsidó levél biztatását: „Járuljunk azért bizalommal a kegyelem királyi székéhez, hogy segítséget találjunk alkalmas időben”, vagyis amikor arra szükségünk van.

És harmadszor azért akar kegyelemben részesíteni az Úr, mert a kegyelem Pál apostol tapasztalata szerint annyi mint „erőnlét”. Sasszárnyon hordozott, vezérelt, bajodban védett – mondja az énekíró. Kegyelemből – mondhatjuk mi modernül – „végig lehet csinálni” azt, amit kegyelem nélkül még negyedrészig sem. Manapság itt is, ott is lehet hallani beszámolókat az egykori üldözöttek, kitelepítettek részéről. Miken mentek át, te jószágos Isten! Hogyan mentek át? Csak kegyelemből! Ők mondják, nem én. Én csak továbbadom a hittapasztalást, hogy mi is az a kegyelem.

Ezért ösztökél az úrvacsora, adjatok hálát az Istennek!

III.

Igen, de mi módon?

Mindenekelőtt az élet értelméről vallott felfogásunk becsületes, hívő revíziója által. Mit tartok én az élet értelmének? Családom felnevelését? Havi fizetésem megszerzését? Doboz cigarettám és üveg borom vagy söröm előteremtését? Avagy alapvetően Isten szolgálatát? Az igazi hálaadás ugyanis ebben a tudatos döntésben áll, én ezután Istennek akarok szolgálni. Úgy, mint édesanya. Úgy, mint portás. Úgy, mint gépészmérnök. Úgy, mint közéleti ember. Mint egy bérháznak a lakója. Én azt tartom fő ügyemnek, hogy Isten útja, gondolata, akarata menjen teljesezésbe. Az igazi hála a szeretet törvényének a betöltése.

Ez a döntés azért olyan fontos, mert ennek mindig van egy sajátos gyümölcse: az örvendező, vidám eseményszemlélet. Ez a szemlélet nem azon kesereg folyton, miért nem vagyok jobb körülmények között, mint amiben éppen vagyok, hanem az érem másik oldalát is látja, mennyivel rosszabb helyzetben is lehetnék, mint amiben vagyok.

De az igazi hála még ennél is több. A legegyszerűbb gyermeki bizalom Isten felé. Úgy emlékszem, az öreg Barth írja valahol, hogy az igazi hálaadás a megújuló „kérés” Istentől.

Mi a hálaadás nagy ajándéka? Benne tartja az embert a kegyelem sodrában. Hogyan is mondja Urunk annak a bélpoklosnak, aki a kilenc közül egyedül tér vissza hálaadásra? A te hited megtartott téged. Ezt mondja neked is. Ámen.

Mihály János

Mit kíván Isten?

Alapige: Mikeás 6,8

I.

Egy olyan korban hangzik a prófétai szó, amikor a választott nép ismételten elfordul teremtő Istenétől. Attól az Úrtól, aki szavával megalkotta az embert, aki felruházva szabad akarattal, mindent az ember szolgálatába helyezett, de az ember ezt a szabadságot bűn elkövetésére használta fel. Mint az a dacos gyermek, aki kezét kirántja az édesanyja kezéből, mivel a maga választotta úton, a maga kívánságai szerint kíván járni egyedül. Bízva kezének ügyességében, erejében, szellemének bölcsességében, függetleníti magát Istentől és teljesen Isten nélkül rendezi be az életét.

Júda és Izrael bálványoknak áldoz. Háta fordít Isten szeretetének és kegyelmének. Ezzel megszomorítja Isten atyai szívét. Isten hatalma, szentsége nem tűrheti el ezt a szakítást, ezért haragjában büntet, de ennek ellenére szíve irgalmas és örökkévaló szeretettel szereti a népét. Mindig hagy egy lehetőséget a hozzá való visszafordulásra. Az atyai ház kapui tárva-nyitva várnak.

Isten minden időben támaszt lánglelkű prófétákat, akik a bűnt néven merik nevezni, s bár hirdetik az ítéletet, de a bűn sötétségében mégis megmutatják a szabadulás ösvényét is.

Mikeás nevének fordítása ez: Kicsoda olyan, mint az Isten? A bálványok nem látnak és nem hallanak, szívük nem indul irgalmasságra. Izrael háládatlansága és romlottsága kiváltja Isten büntetését. „Faragott képei mind összetöretnek, és minden ajándékát tűz égeti meg. Minden bálványait semmivé teszem, mert paráznaság béréből gyűjtögette azokat” (Mik 1,7).

Isten kiviszi az ő mátkáját, Izraelt, a mezőre, hogy szívére beszéljen, hogy meggyőzze igazságáról és arról a szeretetről, amely nem tud nem szeretni. Féltő gondoskodása, vigyázása teszi világossá a nép előtt, hogy mi Isten akarata. „Megjelentette néked, ó, ember, mi légyen a jó és mit kíván az Úr tetőled.” A nép számára nem volt fontos tudni azt, hogy mit kíván Isten. Sokszor a keresztyén embernek sem fontos Isten szava, hanem önző szívében az ég: Mit kívánok én Istentől? Mit várok én tőle? Egetverő akarattal akarsz valamit, bűnös szíved önzésében kívánsz valamit, mintha Isten azért lenne, hogy kívánságainkat azonnal teljesítse. Először alázatosan, csendesesen kérjük tőle életünk sikereit, áldásait, majd hangosan kopogtatva, végül dörömbölve és lázadva. S ha Isten nem teljesíti kívánságainkat, akkor egyesek így fakadnak ki: Pedig én őszintén akartam.

Jó lenne feltenni a kérdést, és jó lenne az Isten Igéjéből választ várni arra, hogy kérése egyezik-e Isten akaratával. Amit kérsz és kívánsz, az Isten szerint való-e? Ha a bűnös szív kívánságára hallgatsz, az mindig rosszat szül. Azért van annyi megromlott családi élet, mert a döntést nem Istenre figyelve hozták meg. Azért van annyi csalódott ember, mert a saját kívánsága erősebb, mint Isten szava. Ennek elkerülése érdekében szüntelen kérdezzük Urunkat: „Mi az, amit kíván tőlem az én Uram?”

II.

„Csak azt, hogy igazságot cselekedjél, szeressed az igazságot, és hogy alázatosan jársz a te Isteneddel.”

1. „Igazságot cselekedjél.” Ahol a nép elszakad Istentől, ott elszakad embertársaitól is. Júda és Izrael életében a bálványozás mellett ott vannak azok a társadalmi bűnök,

amelyek sok igazságtalanságot okoznak. A nép vezető rétegének igazságtalan ítélete, a gyengék elnyomása, az erőszakoskodás, a feslett családi élet – mind-mind olyan tényezők, melyek bomlasztják Isten népének közösségét.

Isten törvényét tisztelni, amely mint védőburok fedezi el életünket a bűntől és a haláltól. Isten törvényében járva, reá figyelve tudunk csak igazságot cselekedni.

Isten a lelkünkbe csepegtette az igazságosság szeretetét, amire természetünknel fogva nem lennénk képesek. Igazságot cselekedni azt jelenti, hogy a Krisztus útján járjunk, aki maga az út, az igazság és az élet. Jézus Krisztus azért az igazság, mert Isten benne jelentette ki tökéletesen önmagát, hogy életünket hozzá szabhassuk, és hogy az ő erejével tudjunk igazságot cselekedni.

2. „Szeressed az irgalmasságot” – ez az Úr második kívánsága.

Az Újszövetség elénkbe tárja a meleg szívű samaritánus irgalmas cselekedetét. Az az ember, aki maga is bajba jutott bűnei miatt, megtapasztalta a szabadító Isten hatalmas karját, mely kar eloldozta bűnei köteleit, és ezért hallhatta a szót: „Eredj el és többé ne vétkezzél.” Ez az ember már nem tud irgalmatlan lenni. „Mikor hevertem bűnben megkötözve, / Felém kinyújtád irgalmas kezéd” (280,3).

Isten irgalma minket is mások iránti irgalomra kötelez. Lehet úgy gondolni egy beteget, hogy közben jéghideg és barátságtalan az arcom, de lehet kedvesen, mosolyogva adni valakinek egy pohár vizet, hogy így a lelke is felüdüljön. Lehet irgalmasságot cselekedni és Isten irgalmából élni minden napon.

3. „Alázatosan járj a te Istennel” – ez a harmadik követelmény.

Bár teremtményi mivoltunk alázatra készítet Isten előtt, de a porból lett ember sokszor lázad Isten ellen, szavát és kezét ellene emeli. Holott Krisztus tanításának kell élnie szívünkben: „Tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok” (Mt 11,29). Alázatosnak lenni azt jelenti, hogy fejet hajtok Isten akarata előtt s átadom neki az akaratomat, az életemet az ő kezébe helyezem, hogy formálja az életemet és vezesse azt.

A mai emberből hiányzik az alázat. Legfennebb alázatoskodik. Jó lenne megtanulni a másik ember tiszteletét. Embertársunkat testvérként kéne fogadni, és Isten előtt fejet hajtva szelíden kellene szolgálni őt. Nekünk tudnunk kell, hogy Isten az alázatosokat felmagasztalja.

Alapigénkben a keresztyén élet programja nyer megfogalmazást. Megmutatja számunkra azt, hogy mi az, amit Isten kér és kíván tőlünk. Ha reá figyelünk, az ő népe leszünk és valósággá lesz a mikeási prófétai bizonyosság az életünkben. Lelkünk boldogan vallja: „Kicsoda olyan Isten, mint te, aki megbocsátja a bűnt és elengedi öröksége maradékának vétkét? Nem tartja meg haragját örökké, mert gyönyörködik az irgalmasságban” (Mik 7,18). Ámen.

Varga László

Egy boldog ember éneke

Alapige: Zsoltárok 23,1–6

Egy boldog ember énekel. Dávid, még nem a király, csak a menekült, üldözött, földönfutó ember. Hálaéneket énekel az Úrnak.

A halál árnyékának völgyéből száll fel éneke. Hátán érzi Isten vesszejét. Családját rejtegeti ellenségei elől. Ő maga barlangokban bujkál, vagy külföldre menekül. Ilyen szörnyű körülmények között csak panaszt és sírást várnánk tőle. Hogy szállhat ajkáról mégis évezredekét átvilágító boldog ének?

Csak az értheti meg, aki legalább egyszer életében megtapasztalta, mit jelent az, hogy „asztalt terítesz nékem az én ellenségeim előtt” Mintha valami láthatatlan üvegfal választaná el a világtól, az ellenségtől, a nyomorúságtól. Kívül rémek viczorognak, gyűlölködő emberi arcok vagy a nyomorúság, a veszélyek lidércei – belül csend van, békesség, öröm, sőt boldogság. Mert soha nincs egyedül. Éppen azért, mert nem ura a maga sorsának. Nem magát kell megvédenie, van, aki védje. Nem maga gondoskodik menedékről, van, aki gondoskodik róla. Csodálatos érzés: körülvesznek gondok és ellenségek, s nekem terített az asztalom, még egy pohár bor is áll előttem, csordultig telve; nem értem, honnan, nem tudom, meddig, de ma, ugyanúgy, mint tegnap és tegnapelőtt, én békében ehetem ételemet, hálaadással üríthetem poharamat – velem van élő, szerető, megőrző, gondomat viselő Istenem.

Aki nem próbálta, talán szégyennek, lealacsonyítónak érzi: Mi az, hogy pásztor terelget engem? Nem vagyok juh, ember vagyok, magam ura akarok lenni, magam sorsának irányítója! Büszke, nagyszerű szavak ezek. Aztán jönnek a rémek, az ellenség, az összeomlás, és nincs, aki asztalt terítsen, és eltűnik a füves legelő, kiszárad az élet vize, s már halljuk a kétségbeesés hangjait millió ajakról. A halál árnyékának völgyét egyikünk sem kerülheti el. Ott pedig nem elég a büszkeség. Ott gyermekké válunk mindannyian, s remegve nyújtjuk kezünket segítség felé.

És akkor csendül fel a biztató, bátorító ének: Ne félj, add magad örömmel át annak, aki Ura a halál völgyének. Aki maga is megjárta és utat vágott rajta át az életnek, a megronthatatlan, elpusztíthatatlan örömmel és boldogsággal viruló életnek. Ő a Pásztor, aki melléd áll, terelget, vezetget, a magad helyére állít, s körülvesz láthatatlan, de áthághatatlan védőfalával. Megteríti asztalodat, csordultig tölti poharadat.

Egy boldog ember énekel, aki megtanulta, hogy hagyja vezetgetni magát. És rájött, hogy ez a vezetés nem idegen vidékre tereli, hanem oda, ahol a saját rendeltetése, saját életének célja és értelme várja. Oda vezet, ahol a számára egyedül elérhető boldogság virul, mert szerető atyai kéz vezet oda, mint gyermekét, mint megváltottját, élet és üdvösség adóját.

És megvidámul ott a lelked. És megnyugodnak üldözött vadként remegő idegeid. Talán még kissé gúnyosan is tudod ellenségeid felé köszönten a nyugalmod csordultig telt poharát: Látod, testvér, kár acsarkodni, ülj le inkább te is Isten terített asztala mellé, hadd ürítsük együtt szeretetének telt poharát! Nem érdemes ellene harcolni, úgyszólván ő marad felül a végén, s azok, akik rábízák életüket.

De ehhez a nyugalomhoz ismerni kell annak adóját. Meghajolni vesszeje előtt. Elfogadni és szolgálni, sokszor igen keményen, teljes erőbedobással szolgálni felismert akaratát. Hogy mások is odakerüljenek őrző vesszeje alá. Hogy együtt legyen a család, a nagy család, Isten megváltott népe. Hogy együtt üríthessük szeretete csordultig telt poharát. Akkor mondhatod te is: „Bizony, a te jószágod és kegyelmed követnek engem életem minden napján.”

Egy boldog ember énekel, aki megjárta a poklokat és megtalálta a mennybe vezető utat és annak Urát. És nyomában milliók éneklnek a megronthatatlan öröm énekét. Miért ne lehetnél éppen te a soron következő énekes? Mert körülvevett a halál árnyéka? Ne félj, az csak árnyék! A valóság az élet. A halálon is átröppenő, elveszítethetetlen élet. Jöjj, énekelj velünk: Az Úr az én Pásztorom, nyugodt a lelkem, vidám a szívem, nem félek a gonosztól, velem van az élet Ura. Ámen.

Krisztus követése

Alapige: Lukács 9,57–62

Három különböző ember találkozik Jézussal és Jézusnak azzal az igényével, hogy álljanak be követői rendjébe, Isten országa hirdetésének a szolgálatába. A Szentírás közelebről nem mutatja be őket, de magatartásukból azt látjuk, hogy különböző korú emberekkel, egy fiatal, egy középkorú és egy öregrendű emberrel állunk szemben. Mindenik a maga korának jellemző sajátosságait tükrözi.

Az első egy lelkes ifjú lehetett. Meghallja Jézus tanítását, megérti abból a maga feladatát, s gondolkozás nélkül, fiatalos lelkesedéssel már hozzá is szökik: Uram, itt vagyok, nem kérdelem, mi lesz a sorsom, követlek téged, akárhova mégy!

Első olvasásra megdöbbenünk: Miért utasítja el Jézus ezt a szeretetreméltó, kedves ifjút? De azután meg kell értenünk: Jézus senkit sem utasít el, szava nem elutasítás, hanem útbaigazítás. Jézusnak nem meggondolatlan lelkesedésre van szüksége. Az sohasem tart sokáig. Rendszerint olyan, mint a magvető példázatában a köves föld: a búza hamar felnő benne, de a nap hevétől hamar elszárad. Nyugodt, komoly, meggondolt elhatározásra van szükség ahhoz, hogy őt egy életen át követni tudjuk, méghozzá „akárhova”. Szeretettel figyelmezteti az ifjút: Meggondoltad, mire vállalkozol? Képes leszel követni a hajléktalanságba, a megvetettségbe, a kigúnyoltságba? Az én életem ilyen, de mintáéletem. Aki engem követ, annak számolnia kell azzal, hogy ez lesz az ő sorsa is. Vállalod?

Nem tudjuk, mit felelt erre az ifjú. Nem is az a fontos. A kérdés ugyanis hozzád szól, testvérem. Az a kérdés, hogy te mit felelsz rá. Jézus követése ma sem könnyebb. Felelned kell: Vállalod?

A másodikat már egyenesen megszólítja Jézus. Szükség is van rá, hiszen ezer gondal megterhelt, javakorabeli emberről van szó, aki a legjobb akarattal is könnyen elmegy egy újabb feladat, egy újabb teher mellett, hiszen annyi minden van a vállán. Nem elég a maga gondolata, annyi minden egyéb mellett az apja sorsát is neki kell elrendeznie.

Nehogy azt higgyük, testvéreim, hogy Jézus az apja ravatala mellől akarja elszólítani, hogy hagyja ott a halott apát s rohanjon el a koporsója mellől. Palesztinában különben is még aznap eltemették a halottakat. Ezért ez nem lett volna akadály. A megszólított addig kéri Jézus türelmét, míg elrendezi öreg édesapja sorsát, míg megvárja annak halálát, míg letudja magáról annak a terhét. Mikor aztán szabadabbá válik, akkor majd örömmel vállalja a Jézus követésének a gondját.

Mennyire jellemző ez a mentegetőzés a mi mai korunkra! Minden arravaló embernek annyi a gondolata, hogy azt se tudja, melyiket vegye előbbre. Család, munka, pénzkeresés, étel, lakás, fűtés, magának és az övéinek. Van valakinek szíve még többet követelni tőle? Pedig szívesen tenne többet sok-sok ember. Szívesen vállalna közösségi munkát. Szívesen vállalna egyházi szolgálatot, jótékonytságot. Boldogan élne becsületes, szép, tiszta életet, lemondana az önzés minden bűnéről, ha ráérne. Nem is mond le a szolgálatról a legtöbb becsületes ember. Hogyne, majd ha szabadabb lesz. Ha végre felépíti házat, férjhez adja lányát, megszerzi a vágyott állást, megkapja nyugdíját, eltemeti apját... Akkor majd ő lesz a legboldogabb, ha követheti Jézus minden parancsát.

Hány ígéretet kaptam én lelkipásztoroként arra: Ha nyugdíjba megyek, minden vasárnap ott leszek a templomban. Egyik sem teljesült. Belesavanyodunk, beleragadunk a mindennapi gondokba. A Jelenések könyvének ígéje lesz érvényes ránk: Az a neved, hogy élsz, pedig már halott vagy, csak magad sem veszed észre. Halott lélekkel, halott reményekkel, halott elhatározásokkal ténferegjük vagy rohanjuk végig napjainkat, éveinket, míg végül egy értelmetlenül, haszontalanul eltékozolt élet után behullunk a sír-

gödörbe. Egy bölcs, öreg falusi ember szavai szerint úgy, mint akivel a világ nem volt több, csak sűrűbb.

Ebből a halott életből akarja Jézus kiszakítani a megszóltott embert: ma minket, testvéreim. Nincs mire várni. Holnap sem lesz kevesebb teher rajtunk, mint ma. Nem az a kérdés, hogy mit ne csinálj, hanem az, hogy hogyan csináld, amit tenned kell. Az életed nem lesz könnyebb, de mássá lesz a Krisztus követésében. Könnyűvé válik a teher. Nem akadály, hanem örömmel végzett feladat lesz apád, családod, létfenntartásod, munkád gondja. Jézus a mindennapi kenyér mellé mindennapi örömet ígér, és meg is adja naponként, ha mered őt követni, ha mered magad és tieid életét reá bízni. Ha parancsa szerint ráveted minden gondod, akkor megtapasztalod, milyen gyakorlati igazság az, hogy neki gondja van reád. De vállalnod kell Isten országának hirdetését, nem üres szavakkal, hanem étellel, örömszerzéssel, boldog bizonyosságtétellel, hittel és szolgálattal.

Végül egy öreg ember áll Jézus elé, készen a követésre, a szolgálatra, csak éppen... mégsem készen. Még kell egy kis búcsúzás. A ház népe itt sokkal többet jelent. Nehéz elbúcsúzni mindattól, amit egy életen át megszoktunk. A megszokott káromkodástól, a lustaságtól, a vasárnapi fel nem öltözéstől, apró vagy éppen másokon taposó önzésünktől s attól a „háznéptől”, a megszokott jó baráti körtől, ahol egyelőre kikacagnának, ha vénségünkre változni szeretnének, de talán majd holnap. Még van idő. Még várhatunk egy keveset. Még megihatjuk a napi adagot. Elzsörtölődhetünk a fiatalabbakkal, elbúcsúzkodhatunk az élet megszokott hitványságaitól, amikről tudjuk, hogy nem illők, de olyan nehéz volna lemondani róluk.

Bizony így nem egészen vagyunk alkalmasak Isten országára. Vajon meddig tart az ilyen búcsúzkodás? Jézus szava keményen csattan: Bolond, az éjjel elkérik tőled a lelkedet, mikor akarod befejezni búcsúzkodásodat?

A három közül vajon melyik követte végül is Jézust? A feleletet ne a Bibliában keresd. Azt ma neked kell megadnod. Ámen.

Alkalmi prédikációk

Esketési beszéd

Geréb Zsolt

Esketési beszéd

Alapige: Énekek éneke 2,8–17; Efézus 5,21–33

Örvendező szívvel jöttünk e tavaszi napon az ősi templomba, hogy Isten áldását kérjük gyermekeink házasságára. Az esküvő minden alkalommal ünnepet jelent a család, a gyülekezet, a város életében. Erre utal a Meghívó szellemes illusztrációja is. A vőlegény és a menyasszony nem egyedül halad az ünnepi menet élén, hanem a rokonok és a barátok kíséretében. Mindenki a legszebb ruháját ölti fel, hogy jelezze az esemény rendkívüliségét.

Az istentisztelet minden mozzanata az öröm jegyében történik: az éneklés, az imádkozás, az igehallgatás, az eskütétel, a megáldás egyaránt. Isten ajándékozza nekünk az életet. Ezért örvendezünk az esküvő napján. Szívünk tele van hálaadással, mert Isten gondviselő szeretete elvezetett titeket erre a döntő órára. Hiszen az ő vezetése által ismertétek és szerettétek meg egymást, az ő akarata volt, hogy házasságot kössetek és ily módon a ti családotok által újratekzdődjék az élet.

Isten azt akarja, hogy örvendező életet éljünk. Az ember azokból a boldog pillanatokból él, melyek lehetővé teszik, hogy elviselje az élet fájdalmait. Nekünk szükségünk van arra, hogy vigasztalást merítsünk egymás karjaiban, ölelésében a szomorúság idején, menedéket találjunk a halál fenyegetése elől Isten oltalmában. Sokszor felmerül bennünk a kérdés: vajon lehetünk-e boldogok egy olyan világban, mely tele van könnyel és bánattal? A Biblia szerint igen! Az életben vannak olyan pillanatok, amikor az örvendezés, a boldogság furcsának, abszurdnak tűnik, a Szentírás tanítása szerint azonban a nyomorúság nevezhető képtelenségnek és az örvendezés Isten szerintinek.

Ez ünnepi órában Isten egy titkot kíván feltárni előttünk, mégpedig a vőlegény és a menyasszony találkozásának a titkát: „Annak okáért elhagyja az ember atyját és anyját, és ragaszkodik az ő feleségéhez, és lesznek ketten egy testté” (Ef 5,31). Erre a titokra utal az a szerelmi dal, melyet az Énekek énekéből olvastam fel. Ez a dal költői formában a vőlegény és a menyasszony találkozását írja le. A menyasszony egy Jeruzsálem melletti faluban lakik a hegyek között. Itt töltötte a telet a magányban, elrejtözve a világtól, úgy, amint a galamb a kősziklák hasadékaiban. Hosszú volt a várakozás ideje.

De íme, a tél elmúlt, megszűnt az esős időszak, a mező virágba borult, a föld tavaszi pompába öltözött, eljött az éneklésnek, a szerelemnek az ideje. A menyasszony várakozása nem volt hiábavaló. Amikor kinéz az ablakon, boldogan veszi észre vőlegénye fel-tűnését. Látja, amint vidáman, szinte szaladva jön, örvendezve a viszontlátásnak, az együttlétnek. Végre megérkezik a házhoz, megáll az udvaron, majd betekint a menyasszony hajlékába, vágyakozva keresve szerelmesét. Az ajtó előtt megáll, dalba kezd, énekszóval hívogatja kedvesét a megújult természetbe; szerelmes szóval csalogatja az illatos szőlőbe, a virágos ligetbe. Dalával egyre bátorítja őt, hogy lépjen ki rejtekéből, mutassa meg szépséges arcát, törje meg a hallgatást és szóljon hozzá gyönyörűséges hangján. A menyasszony hallja a dalt, enged szerelme hívásának, mert tudja azt, hogy nem a zárt ajtó mögött van biztonságban, hanem vőlegénye mellett kint a szabadban, a virágok között. A boldog együttlét után a lány vallomását halljuk: „Az én szerelmesem az enyém, és én az övé vagyok.”

Mit mond nekünk e bájos szerelmi történet?

Ha a költő szemével olvassuk e vőlegény és menyasszony énekét, azt látjuk, hogy az egymásnak felelgető sorokban a bibliai költő a szerelem szenvedélyességét ünnepli. Mint szelíd, tiszta szél, úgy járják át az egész éneket az örök, egyszerű és szent érzések, a vendégszeretet, a kedélyesség, a kegyesség és a hűség érzései. A költő szavai mindkettőjük ajakán olyanok, mint a levegő, melyből mindenki részesül, és amelytől minden megtisztul. Ez a szerelem olyan hűséges, mint Jákób szerelme, aki hét évig szolgált Lában házában a Ráhel kezéért, de ezek az évek csak néhány napnak tünnek neki, mert anynyira szerette választottját (1Móz 29,20).

Ha azonban a hívő ember szemével olvassuk ezt az igeszakaszt, azt látjuk, hogy ez az ének a szerelemről szól, a házasságot megalapító, azt hordozó és beteljesítő ajándékról vall. Ez a szerelem személyes és kölcsönös viszonyulást jelent. A dal leírja a férfi és a nő ősi szövetségét és viszonyát. Költői módon megfogalmazza a jegyesek egymás előtti titokzatosságát, különbözőségét és hasonlóságát, egymás utáni vágyakozását, egymás megtalálását, az egymással való együttlétet, beteljesedést. Az írásmagyarázók azt tanítják, hogy a férfi és a nő szerelmének ezek a mozzanatai: hívogatás, vágyakozás, egymás megtalálása és elfogadása – mind-mind Isten szeretetének tükröződései. Egy neves holland theologus szerint a Bibliában a szeretet nem egy általános igazság, nem egy elvont fogalom, hanem egy esemény, egy kiválasztó, megragadó, boldogító közzellét a mindennapokban (K.H. Miskotte).

Isten úgy szereti választott népét, mint a vőlegény a menyasszonyát. Saját tetszése szerint választja ki szövetségeseit, kiemeli az egyedülállókat, magával ragadja, megáldja, és mindent neki ajándékozik. A szeretett menyasszony elfogadja ezt az ajándékot. Ez az ő viszonzása. Ebben az elfogadásban magára talál, teljes nyugalmat és boldogságot lel. A választott nép örvendezik afelett, hogy kegyelmet, szeretetet és védelmet nyer Istentől. A menyasszony várakozásában, szerelmese utáni vágyakozásában felsejlik az a hit, amellyel Isten népe, a keresztyén nép várja Urának jövetelét, szabadítását. Krisztus is úgy szereti az ő egyházát, mint a vőlegény a menyasszonyát. Kiválasztotta, elhívta, halála és feltámadása által megszabadította, és mindennel megajándékozta népét, ami üdvösségére szolgál.

Az egyházi esküvő egyben hitvallást is jelent. A házasságkötés által elismerjük, hogy Isten szeretetének az ereje, varázsa áramlik szét közöttünk. Isten átölel minket szerető kezével Jézus Krisztus személye által. Ő példát mutat nekünk az engedelmességben. Jézus nem csak elindult a szolgálat útján, hanem végighaladt rajta, a kereszttel vállalásáig.

Ez ünnepi órában mi egyben a jövőre is gondolunk, arra az útra, mely előttetek áll. Azért olvastam fel Pál apostol intelmét: „Engedelmesek legyetek egymásnak Krisztus félelmében” (Ef 5,21). Ez az engedelmes élet szeretetben megy végbe. Ez a szeretet Igénk szerint ajándékozó, önzetlen szeretet, mely elsősorban nem a maga szempontját nézi, hanem társának, családjának javát keresi. Ez a szeretet lemondásra, önfeláldozásra képes, azért, hogy boldogságot szerezzen feleségének, férjének, illetve népének, egyháznak.

A házasságkötés megáldása, az egyházi esküvő azt jelenti, hogy megtanuljuk Jézustól az igazi szeretet tartalmát. Ő azért tudott szeretni, mert mindennap merített az Atya végtelen szeretetéből. Forduljatok azért ti is naponta Istenhez, az élet forrásához, a szeretet kiapadhatatlan kútfejéhez, és kérjétek tőle a legnagyobb erőt, mely mindenre elégséges. Ezzel az erővel végigjárhatjátok azt az utat, melyen most elindultatok, naponta megújulhat hitetek, reménységetek. Naponta megtanulhatjátok az ő kegyelmének jóságát. Ezt az utat járták végig hitvalló őseink, ezen az úton járunk mi is, és erre az útra indultok el ti is.

Isten végtelen szeretete és oltalma vezéreljen titeket! Ámen.

(Elhangzott Czirik Ede és Geréb Zsófia esküvőjén. Farkas utca, 1998. IV. 18.)

Temetési beszédek

Balogh Béla

Az élet tanúságtétele

Alapige: Róma 8,28

A gyászoló család tagjaitól tudtam meg, hogy elhunyt testvérünk szívéhez nagyon közel állt Pál apostol e bizonyágtétele: Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van. Annyira neki szólt alapigénk hitvallása, hogy ő maga is teljes szívével érezte, teljes lelkével hitte és teljes elméjéből tudta, hogy bármi történjék is vele, az nem véletlenül, hanem Isten szent akaratából történik és az mindenképpen a javát fogja szolgálni.

Alapigénkben nem azokról van szó, akiket Isten szeret, hisz az Úristen mindenkit szeret, hanem azokról beszél itt Pál, akik szeretik Istent.

Kik azok, akik Istent szeretik? Azok a lelkek, akik felismerték, hogy válaszolniuk kell az Úr szeretetére. Azok, akik belátták azt, hogy az Úristen az ő szent Fiát áldozta fel értük. Elköltözött testvérünk azok közé tartozott, akik Jézus érdemét elfogadva magukénak tudták Isten szeretetét. Ezért igaz hálaadásból ők is szeretettel ragaszkodtak megváltó Istenükhöz. Istenünk szeretete és elhunyt felebarátunk példája indítson bennünket is arra, hogy teljes szívünkben, teljes lelkünkben és teljes elménkben szeressük teremtő és megváltó Urunkat.

Bizonyára meglep bennünket az apostol beszédmódja: Tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra van. Pál apostolra úgy emlékezünk, mint aki a hit apostola volt, mint aki a Jézus Krisztusba vetett hitnek volt a hirdetője. Az utóbbi negyven évben azt akarták elfogadtatni velünk hogy a hit és a tudomány egészen külön utakon jár és ezért a hitnek nincs és nem lehet semmi köze a tudáshoz. S most az apostol hitvallásából meglepődve halljuk: tudjuk, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van! Gyászunkban megnyugtató az, hogy nem vagyunk bizonytalanságban. Ilyenkor látjuk a hit ajándékának nagyságát, mely a hívő léleknek megnyugvást, békességet és bizonyosságot ajándékoz. Az élő Jézus Krisztusba vetett bizodalom egyben biztos ismeret is, amiképpen hitvallási iratunk, a Heidelbergi Káté mondja: Az igaz hit biztos ismeret. E hitvallásra felelve énekeltük istentiszteletünk kezdetén: Tudom, az én Megváltóm él, hajléka készen vár reám.

Ez a tudás az enyém lehet, ha szeretem az én Istenemet. Enyém lehet ez a biztos ismeret, ha követem azoknak az életét, példáját, akikkel együtt szeretem és tisztetem az életem Urát. Ha együtt jártátok a szeretett férjjel, az édesapával és a nagyapával a hit keskeny ösvényét, akkor most megvilágosodik előttetek, hogy Isten még a veszteség által is javunkat, javatokat munkálja. Isten most sem hagy el benneteket. Nem veszi el örökre azt, akit 53 éven át kísért a feleség; nem foszt meg végképp attól, akinek azt mondhatták leányai és vejei, édesapám. A szerető Isten megadja nektek, hogy az örökévalóságban viszontláthassátok egymást.

Alapigénkben az a boldog és megnyugtató bizonyosság van, amely a próbatételeken, a szenvedéseken keresztül is Isten jóságát hirdeti. Minden javukra van azoknak, akik Istent szeretik. Nagy erőforrást jelent számunkra ez a hit. Hiszen sokan vannak, akik a vak sors szeszélyétől félnek. De azok, akik Istent szeretik, tudják, hogy minden az ő atyai tanácsából és akaratából jő. Ennélfogva minden de minden a mi javunkat szolgálja.

Így köszönjük meg hazatért testvérünk küzdelmes életét az Istennek, aki az életben mindent javukra fordít az őt szeretőknél. Ámen.

Temetési beszéd

Alapige: 2Sámuel 14,14

Amint a falu többi házai közül a torony kimagaslik, úgy emelkedik magasra a Szentírás igéi közül a most felolvasott alapige. Amiképpen a toronyban megkondultak a hangok és szomorú hanggal hirdették, hogy elköltözött egy szeretett testvérünk az élők sorából, úgy csendül fel ennek az Igének is a hangja, amely vigasztalni akar minket, akik a koporsó körül összegyűltünk.

I.

Az Ige legnagyobb és legmélyebb hangja ezt zengi: meg kell halnunk. Amikor hallod ezt a hangot, mit felelsz? Bizonyára azt, hogy már nagyon régen tudod mindezt. Tudod azt, hogy aki született, annak meg is kell halnia. A halál előtt meg kell hajolni, és nem lehet azt mondani, hogy nincs időm. A halál azzal sem törődik, hogy hány éves vagy. Nem mondhatod azt, hogy még nem éltem eleget. Amikor a halál áthúzza egy vonással a viruló életét annak, akit a legjobban szerettem, akkor döbbenek rá arra, hogy mennyire elfeledkeztem arról, amit tudni véltem.

Amikor itt állunk ennek az édesapának a koporsója mellett, amikor látjuk hű feleségének és szerető gyermekének a könnyes arcát, akkor érezzük igazán, hogy a halál mennyire könyörtelen. Ki gondolta volna még ezelőtt egypár nappal is, hogy ez az erős ember, aki éjt nappá téve dolgozott a családjáért és a közösségért, ilyen hirtelen a halál uralma alá kerül. Mintha érezte volna azt, hogy neki félbe kell hagynia a munkát, olyan igyekezettel dolgozott. Mintha tudta volna, hogy neki 47 év alatt annyit kell dolgoznia, mint másnak 70 év alatt, olyan gyors és szerény volt feladatának véghezvitelében. Szívének meleg szeretetét vitte bele abba a munkába, amit a közösség rábízott. Mekkora örömmel indult most is a tavaszi napsugarak fényében a vetés elvégzésére. Minden elvetett maggal szeretetének egy-egy gyöngyszemét tette a földbe, hogy majd ha pihenni tér otthonába, akkor a kikelt vetés az ő szeretetéről fog beszélni. Hűségese munkatársa volt Isten anyaszentegyházának is. Elöl járt, lelkesített, buzdított, cselekedett és áldozatot hozott. Ugyanezt tette családjában is. A gyászolók szívében felmerül a kérdés: miért kellett a halálnak ilyen hamar bekövetkeznie az ő életében, miért éppen ez az ember, ez a családapa, ez a szerető férj kellett a halál áldozata legyen? Az Ige felel erre a kérdésre: „mert bizonyára meg kell halnunk”

II.

Az Ige másodszer azt mondja nekünk, hogy „olyanok vagyunk, mint a víz, mely a földre kiöntetvén fel nem szedhető” Mit kar mondani az Ige ezzel nekünk? Egy pohár vizet könnyű kiönteni a földre, még egy gyermek is megteheti. De ki az, aki a már kiöntött vizet nyomban vissza tudja szedni a pohárba? Senki, mert azt azonnal elissza a föld. Mit jelent ez számunkra? Ami elmúlt, amit megcselekedtünk, azt többé nem hozhatjuk vissza. Egy vigyázatlan lépés, egy figyelmetlen mozdulat, és íme, emberéletbe kerül. Ez a testvérünk, aki most itt fekszik a koporsóban, éveken keresztül végezte ugyanazt a munkát, gépekkal dolgozott a mezőn, és munkája nyomán virult az élet. Most egy pillanattal műve következtében az egész életét veszítette el. Az Ige mindenkit figyelmeztet: vigyázatok, mert olyanok vagyunk, mint a víz, mely a földre kiöntetvén, soha fel nem szedhető. Milyen jó lenne, ha mindazt, amit megcselekedtünk, de rossznak találunk,

megsemmisíthetnénk és helyette újat cselekedhetnénk. Hány ember életét tudnánk így megmenteni, de sajnos nem lehet, mert ami egyszer már megtörtént, az vissza nem fordítható.

III.

Az Ige harmadszor vigasztalóan szól hozzánk. Vigasztalja megkeseredett szívünket, vigasztalja azokat, akiknek könny pereg le arcukon, és így szól hozzájuk: „az Isten egy lelket sem akar elvenni” Isten azt akarja, hogy minden lélek megismerje a szabadító Krisztust, azt akarja, hogy mindenki megváltott és megszabadított legyen. Mennyire aggódik az ember, amikor valamit elveszít. Mindent képes megtenni, csak hogy visszakapja azt, amit elveszített. Az Ige azt mondja, hogy Isten egy lelket sem akar elvenni. Most, amikor itt állunk e koporsó mellett, keserű szívvel kérdezzük: de hát akkor miért vette el azt, akit mi annyira szeretünk? Az Ige azt hirdeti most nekünk, hogy Isten törődik a lélekkel, ő nem akarja, hogy a lélek elveszen, hanem mindent megtesz érte. A halál nem jelenti a végső elveszést. Isten az ő egyszülött Fiát is halálra adta éppen értünk, de fel is támasztotta őt. Mi pedig hisszük azt, hogy vele együtt minket is feltámaszt és megtartja a mi lelkünket. Vigasztalóan szól az Ige: Isten nem akar egy lelket sem elvenni, hanem megtartja azt az örök élet számára.

IV

Végül az Ige így vigasztal minket: „Isten azt a gondolatot gondolja magában, hogy ne legyen számkivetve előtte az eltaszított sem.” Isten nem akar eltaszítani senkit sem maga mellől. A világ pedig nagyon hamar kiveti soraiból az embereket. A mi halott testvérünknek is keservesen kellett tapasztalnia, hogy mennyire eltaszított élete van. Évekkel ezelőtt bizonyos cselekedete miatt bajba került és idegenben kellett büntetését letöltenie. Amikor ismét visszajött ide közénk, akkor nagyon sokan lenézték őt, mert büntetett életű volt, de ő hű, kitaró munkájával bebizonyította azt, hogy meg tud állni az életben. Lehetünk itt a földön eltaszítottak, lenézettek, de Isten színe előtt a mi hitünk és cselekedetünk szerint ítéltetünk meg. Isten tehát jót gondol felőlünk, és meg akarja tartani a mi lelkeinket. Van egy olyan hely, ahonnan nem lehet száműzni soha senkit. Ezt a helyet Krisztus készítette az őt szeretőknek. Erre a helyre hívta el Isten ezt a szerető apát is, hogy a feltámadáskor együtt lehessen azokkal, akikért élt és dolgozott.

Engedjük, hogy szívünket járja át a vigasztalás evangéliuma, bizzuk rá életünket Istenre, aki nem akar egy lelket sem elvenni, hanem mindenkit az örök élet részesévé akar tenni. Ámen.